

**Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych Gminy Puchaczów
na lata 2015 - 2020**

**Ośrodek Pomocy Społecznej
w Puchaczowie**

Spis treści

WSTĘP	5
ROZDZIAŁ 1. PROCEDURA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY PUCHACZÓW NA LATA 2015-2020.....	7
ROZDZIAŁ 2. UWARUNKOWANIA PRAWNE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	9
ROZDZIAŁ 3. ZAŁOŻENIA, CELE I KIERUNKI STRATEGICZNE	11
ROZDZIAŁ 4. CHARAKTERYSTYKA GMINY PUCHACZÓW	13
4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA I POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE GMINY PUCHACZÓW.....	13
4.2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	14
4.3. GOSPODARKA GMINY	15
4.4. OŚWIATA, SPORT I REKREACJA.....	17
4.5. KULTURA	22
4.6. OCHRONA ZDROWIA	29
4.7. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	32
4.8. PROMOCJA GMINY PUCHACZÓW	35
4.9. POMOC SPOŁECZNA	39
ROZDZIAŁ 5. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	46
5.1. UBÓSTWO	46
5.2. BEZROBOCIE.....	48
5.3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.....	55
5.4. PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE	66
5.5. PRZEMOC W RODZINIE	72
5.6. UZALEŻNIENIA	75
5.6.1. Alkoholizm	75
5.6.2. Narkomania	79
5.7. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH.....	80
5.8. BEZDOMNOŚĆ.....	84
ROZDZIAŁ 6. ANALIZA SWOT DLA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE PUCHACZÓW	86
ROZDZIAŁ 7. CEL GŁÓWNY, CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I EFEKTY	90
ROZDZIAŁ 8. FINANSOWANIE STRATEGII	98
ROZDZIAŁ 9. MONITORING I WSKAŹNIKI POMIARU STOPNIA REALIZACJI STRATEGII.	99
PODSUMOWANIE	101
WYKAZ TABEL I WYKRESÓW:	102

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Puchaczów na lata 2015-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Opracowanie strategii dla obszaru gminy Puchaczów pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony władz lokalnych i instytucji pomocy społecznej dla poprawy jakości życia osób i rodzin najbardziej potrzebujących wsparcia.

Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j. t. z 2013r., poz. 182 z późn. zm.): **„Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”**.

Cele założone w strategii są kompatybilne z celami horyzontalnymi określonymi w dokumencie unijnym Europa 2020. Strategia Rozwoju na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, z celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030r.), Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Ponadto uszczegóławia cele Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Puchaczów na lata 2007-2015.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie, oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Działania będą kierowane głównie do środowisk pozostających na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Strategia jest elastyczna – wyznacza kierunki i ramy dla planowanych zmian. W miarę zmieniającej się sytuacji społecznej dokument może być uzupełniany o nowe działania i cele.

Polityka społeczna realizowana przez samorząd powinna być podporządkowana postanowieniom strategii i z nimi konfrontowana. Realizacja określonych w niej zadań odbywać się

powinna przy udziale szerokiego forum społecznego, dzięki czemu nie jedna instytucja a cała społeczność czuje się odpowiedzialna za osiągnięcie celów strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Puchaczów została opracowana na lata 2015-2020 i jest dokumentem otwartym.

Rozdział 1. Procedura tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Puchaczów na lata 2015-2020

Rozwiązywanie problemów społecznych to wprowadzenie optymalnych sposobów reagowania w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom i minimalizowania ich skutków wśród społeczności gminy Puchaczów.

Wyjściowym materiałem diagnostycznym dla budowanej strategii była analiza badawcza problemów społecznych na podstawie dokumentacji będącej w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Puchaczowie. Korzystano również z informacji pozyskanych m.in. z Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowego Urzędu Pracy w Łęcznej, SPZOZ w Łęcznej i w Puchaczowie, Urzędu Gminy w Puchaczowie, jednostek organizacyjnych gminy, oraz instytucji współpracujących i współdziałających w obszarze polityki społecznej.

Punktem wyjścia była analiza sytuacji SWOT polegająca na identyfikacji słabych, mocnych stron, istniejących metod rozwiązywania problemów społecznych, pozwalająca określić szanse i zagrożenia w otoczeniu.

Kolejnym etapem było zamieszczenie projektu strategii na stronie internetowej OPS w Puchaczowie z możliwością zapoznania się z dokumentem i zgłaszania propozycji zmian i uwag do strategii.

Niniejsza strategia została opracowana przy zastosowaniu następującej metodologii:

1. Część diagnostyczna:
 - analiza opisowa gminy w różnych aspektach problematyki społecznej,
 - analiza SWOT, określenie głównych problemów i uwarunkowań,
 - sformułowanie wniosków i rekomendacji.
2. Część strategiczna:
 - określenie celu głównego strategii,
 - wskazanie celów strategicznych, szczegółowych oraz kierunków działań,
 - określenie systemu wdrażania i monitorowania.

Strategia jest dokumentem uwzględniającym programy i projekty, które zostały przyjęte do realizacji, bądź będą wdrażane w późniejszym terminie. Do chwili obecnej przygotowano i uchwalono następujące programy:

- A. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Puchaczów na lata 2012-2015.
- B. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2014.

- C. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Puchaczów.
- D. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Puchaczów.
- E. Program Współpracy Gminy Puchaczów z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego.
- F. Program osłonowy w zakresie dożywiania pn.: „Pomoc Gminy Puchaczów w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

Powyższe programy mają charakter ciągły a ich charakter zostanie rozszerzony w zależności od potrzeb i zmieniającej się sytuacji społecznej.

Planuje się przygotowanie i realizację „Programu zdrowotnego dla mieszkańców gminy Puchaczów na lata 2015 – 2021”, którego celem jest przede wszystkim poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy, zmiana świadomości zdrowotnej oraz ułatwienie dostępu do świadczeń lekarskich.

Strategia ma charakter otwarty, może być ciągle aktualizowana, udoskonalana i mogą być modyfikowane kierunki i sposoby realizacji założonych celów. Będzie służyć do pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej w Nowej perspektywie finansowej 2014-2020.

Rozdział 2. Uwarunkowania prawne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Opracowując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Puchaczów na lata 2015- 2020 uwzględniono zapisy innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to:

- ustawa o pomocy społecznej,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o spółdzielniach socjalnych,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o rehabilitacji społecznej i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W myśl art. 16 b ust. 1 i 2 w/w ustawy gmina opracowuje strategię rozwiązywania problemów społecznych, która powinna zawierać w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej;
2. prognozę zmian;
3. określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,

- wskaźników realizacji działań.

Cele założone w strategii są spójne z celami horyzontalnymi określonymi w Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, której głównym celem jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski, poszczególnych obywateli i rodzin.

Wizja Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 brzmi następująco: *„Budując nowoczesny region lubelski z aktywizujemy społeczności lokalne, ograniczymy ubóstwo. Efektywnie wspierając rodzinę, seniorów, osoby niepełnosprawne i bezrobotne będziemy tworzyć możliwości uczestniczenia w życiu społecznym i zawodowym wszystkim mieszkańcom Lubelszczyzny”*.

Natomiast celem generalnym Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Puchaczów na lata 2007-2015 jest: *„Poprawa warunków życia mieszkańców gminy Puchaczów poprzez prowadzenie polityki zrównoważonego rozwoju gminy”*.

Strategia określa cel, jakim jest rozwiązywanie problemów społecznych w gminie oraz sposób, w jaki można go osiągnąć. Dla efektywnego rozwoju i stabilizacji gminy istotne znaczenie ma przede wszystkim poprawa jakości życia mieszkańców, umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych, a także stworzenie efektywnego i sprawnie działającego systemu pomocy społecznej.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Puchaczów na lata 2015-2020 będzie realizowana zgodnie z przyjętymi celami i kierunkami działań, w oparciu o przesłanki wynikające z dokumentów strategicznych o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim i lokalnym.

Rozdział 3. Założenia, cele i kierunki strategiczne

Głównymi założeniami strategii są:

- minimalizowanie skutków ubóstwa,
- zmniejszenie bezrobocia,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin długotrwale borykających się z problemami życiowymi, w tym integracja osób niepełnosprawnych i starszych ze środowiskiem,
- zapobieganie i minimalizowanie problemów alkoholowych i narkomanii,
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Celami strategicznymi są:

- wspieranie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu, usamodzielnianiu się poprzez wykorzystanie pracy socjalnej,
- zmiana modelu pomocy społecznej z wykorzystaniem instrumentów wsparcia w zakresie pomocy w aktywniejszym poszukiwaniu zatrudnienia, edukacji socjalnej (rozwój poradnictwa),
- walka z alkoholizmem i narkomanią, głównie poprzez edukację i uświadamianie w zakresie skutków związanych z używkami,
- zwiększenie aktywności życiowej osób starszych, tj. łagodzenie trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości szerszego uczestnictwa w życiu społecznym,
- budowanie systemu wsparcia dla seniorów,
- doskonalenie systemu wsparcia i pomocy dla osób niepełnosprawnych,
- pomoc i promowanie rodzin wielodzietnych w środowisku lokalnym.

Kierunki działań

Działania kierowane będą na rzecz osób i rodzin dotkniętych bezrobociem, zagrożonych wykluczeniem społecznym, dotkniętych problemem alkoholizmu i narkomanii, starszych i niepełnosprawnych. Gminny system pomocy społecznej musi zawierać komponenty stabilne, dające poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ale również powinien być otwarty i zawierać nowe wyzwania.

Dzięki temu winien rozwinąć się system ciągłego monitorowania problemów rodzin i dzieci oraz zintegrowanych działań umożliwiających szybką i skuteczną pomoc w sytuacjach kryzysowych. Pomoc środowiskowa stanie się dominującą formą pomocy społecznej w gminie.

Podjęte zostaną działania na rzecz pobudzenia aktywności środowisk, które dotknięte są zjawiskiem alienacji. Warunkiem skutecznego przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym jest przede wszystkim podniesienie świadomości mieszkańców gminy na temat głównych przyczyn i skutków tych zjawisk oraz zasad i możliwości zapobiegania ich powstawaniu.

Rozdział 4. Charakterystyka Gminy Puchaczów

4.1. Ogólna charakterystyka i położenie geograficzne Gminy Puchaczów

Podstawową jednostką samorządu terytorialnego w Polsce jest gmina, o czym stanowi Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Rozwinięcie norm konstytucyjnych dokonane zostało w tym zakresie w ustawie o samorządzie terytorialnym. Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego stanowi szczególny rodzaj systemu społeczno-gospodarczego, składającego się z następujących elementów:

- zajmowanego obszaru,
- mieszkańców tworzących wspólnotę samorządową,
- władzy sprawowanej przez demokratycznie wybierane organy gminy,
- jednostek organizacyjnych.

Gmina Puchaczów położona jest w środkowej części województwa lubelskiego w powiecie łęczyńskim.

Mapa województwa lubelskiego:

Źródło: www.gminy.pl

Od północy gmina graniczy z gminą Ludwin, od wschodu z gminą Łęczna, od zachodu z gminą Cyców, a od południa z gminą Milejów.

Mapa Powiatu Łęczyńskiego:

Źródło: www.gminy.pl

Powierzchnia gminy Puchaczów obejmuje 91,7 km² i zajmuje 14,4 % powierzchni powiatu. Pod względem wielkości jest 4 gminą w powiecie. Według stanu na dzień 31.12.2013r. zamieszkiwana była przez 5371 osób. Pod względem liczby ludności gminę Puchaczów można zaliczyć do gmin wiejskich (do 5000 mieszkańców) o charakterze rolniczo – przemysłowym z tendencją malejącej funkcji rolniczej na rzecz turystyczno – przyrodniczej.

Obszar gminy zlokalizowany jest w obrębie dwóch jednostek fizjograficznych: Pojezierza Łęczyńsko - Włodawskiego oraz Równiny Dorohuskiej, należących do Polesia Lubelskiego i Wyżyny Lubelskiej. Obszary tych jednostek rozdzielone są doliną Świnki, przecinającą centralnie teren gminy na kierunku wschód-zachód. Miejscowość gminna Puchaczów leży w odległości 35 km od Lublina, oraz w odległości 7 km od stolicy powiatu – Łęcznej, na trasie drogi krajowej nr 82 w kierunku Włodawy.

Gminę Puchaczów stanowi 16 miejscowości: Albertów, Bogdanka, Brzeziny, Ciechanki, Jasieniec, Nadrybie Dwór, Nadrybie Ukazowe, Nadrybie Wieś, Ostrówek, Puchaczów, Stara Wieś, Szpica, Kol. Turowola, Turowola, Wesołówka i Zawadów.

4.2. Struktura demograficzna

Gminę Puchaczów na dzień 31.12.2013 roku zamieszkiwało 5371 osób, z czego na pobyt stały zameldowanych było 5256 osób, a na pobyt czasowy 115.

W ostatnich latach liczba ludności w gminie Puchaczów kształtowała się następująco:

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców w gminie Puchaczów:

Rok	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt czasowy
2010	5276	5137	139
2011	5282	5153	129
2012	5353	5226	127
2013	5371	5256	115
2014	5436	5326	110

Źródło: opracowano na podstawie danych statystycznych Wydziału Ewidencji Ludności UG w Puchaczowie.

Tabela nr 2. Liczba urodzeń i zgonów w gminie Puchaczów:

Rok	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Wskaźnik przyrostu naturalnego
2010	69	51	0,35 %
2011	58	48	0,19 %
2012	58	52	0,11 %
2013	46	63	- 0,32 %
2014	54	72	- 0,33 %

Źródło: opracowano na podstawie danych statystycznych Wydziału Ewidencji Ludności UG w Puchaczowie.

Liczba urodzeń wg stanu na dzień 31.12.2013r. wyniosła – 46 dzieci, zaś zgonów było 63. Liczba ludności w ostatnich latach stale przyrasta, mimo ujemnego wskaźnika przyrostu naturalnego, który wynosi - 0,32 %. Ten rezultat jest wynikiem dodatniego salda migracji w gminie.

W latach 2010-2012 możemy mówić o spadku populacji, a już w latach 2013-2014 ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego powoduje ubytek naturalny.

Gminę charakteryzuje stosunkowo słabe zaludnienie. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 53 osoby na km², czyli jest mniejsza niż średnia gęstość zaludnienia w kraju, która wynosi 124 osoby na km².

Analizując zmiany demograficzne należy zwrócić uwagę na fakt systematycznego wzrostu liczby mieszkańców w związku z tworzącymi się nowymi osiedlami złożonymi z budownictwa jednorodzinne, zwłaszcza w Turowoli i Kol. Turowoli.

4.3. Gospodarka gminy

Rolnictwo jest podstawową funkcją gminy. Gmina Puchaczów liczy 1250 gospodarstw rolnych. Zatrudnienie w nich znajduje około 80% ludności czynnej zawodowo. Powierzchnia terenów rolniczych stanowi 76,5% powierzchni gminy, z czego grunty orne to 73,7% terenów rolniczych, użytki zielone (łąki, pastwiska) - 24,9%, sady - 1,4%. W strukturze upraw dominują zboża, które stanowią 58,3%. Gleby wykorzystane rolniczo stanowią 76,5% ogółu powierzchni gminy, większość to III i IV klasa bonitacyjna. Lasy stanowią 12%, wody 2%, pozostałe grunty 9,5%. Około 87% gruntów rolnych jest własnością prywatną.

Ważnym wyznacznikiem aktywności gospodarczej w gminie jest liczba podmiotów gospodarczych. Największą z firm działających na terenie gminy jest Lubelski Węgiel "Bogdanka" S.A., w której jest zatrudnionych ponad 4 000 osób. Poza nią działa jeszcze 287 podmiotów, 230 zajmujących się handlem i usługami oraz 57 produkcyjnych.

Istnienie przedsiębiorstwa Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w istotny sposób wpływa na lokalny rynek pracy w gminie. Dzięki funkcjonowaniu kopalni na terenie gminy rozwinęły się także inne firmy bezpośrednio współpracujące z zakładem, a zajmujące się głównie handlem węglem,

transportem, produkcją i handlem cegły klinkierowej oraz bezpośrednią obsługą techniczną kopalni. W kopalni wydobywa się rocznie około 9,5 mln ton węgla.

Do większych zakładów zlokalizowanych na terenie gminy, poza „Bogdanką” należy Oczyszczalnia ścieków obsługująca Puchaczów, Turowolę, Brzeziny, Bogdankę, Nadrybie Ukazowe i Starą Wieś. Oczyszczalnia w perspektywie będzie obsługiwała również kolejne miejscowości. Ponadto na terenie gminy znajdują się cztery oczyszczalnie ekologiczne typu "EKOL" ścieki z budynków publicznych oraz zorganizowany i działający system odbioru nieczystości stałych.

Ponadto należy wspomnieć o następujących firmach mających swoją siedzibę na terenie gminy:

- Zakład Gospodarki Komunalnej w Puchaczowie,
- Fabryka Elementów Podzespołów i Urządzeń Elektronicznych „Tewa-Termico” Sp. z o. o. w Nadrybiu,
- „Warbo” Sp. z o. o. w Bogdance,
- „Kobud” Sp. z o. o. w Bogdance,
- „Łęczyńska Energetyka” Sp. z o. o. w Bogdance,
- „PRG LINTER” S.A. w Bogdance,
- Zakład Ceramiki Budowlanej „EkoKLINKIER” w Bogdance.

Podmioty gospodarcze

Ważnym przejawem aktywności gospodarczej jest podejmowanie indywidualnej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne. Według danych na koniec 2013r. na terenie gminy Puchaczów zarejestrowanych było 187 indywidualnych przedsiębiorstw, według wybranych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności działających w obszarach takich jak: rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo, przemysł, budownictwo, handel i naprawy, transport, pośrednictwo finansowe.

Wśród przedsiębiorstw prywatnych z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie gminy Puchaczów można wymienić:

- Piekarnia „Nivpol” - Anna Niwińska w Puchaczowie – wyroby cukiernicze i piekarnicze;
- PHU Sklep Spożywczo-Przemysłowy Anna Niwińska w Puchaczowie – handel;
- „STOLMEL” w Starej Wsi – zajmujący się produkcją mebli wypoczynkowych;
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TADEX” w Zawadowie – roboty związane z budową dróg i autostrad, transport;
- „TRANS – KOP” s.c. w Brzezinach – prowadzący działalność w zakresie transportu, usług i robót drogowych;

- Restauracja „NATO” Stara Wieś – prowadzący działalność w zakresie gastronomii, organizacji imprez okolicznościowych oraz wynajmu miejsc noclegowych;
- „AMIGUM” Stara Wieś – usługi wulkanizacyjne;
- Auto - Gaz paliwa ciekłe w Starej Wsi – stacja paliw;
- „AGRO - TUR” Stara Wieś – zajmujący się handlem artykułami do przetwórstwa mięsnego;
- „AGRO - HURT SECESSION HOTEL” w Ciechankach – przedsiębiorstwo wielobranżowe;
- „JANMAR” s.j. w Ciechankach – przedsiębiorstwo handlowo – usługowe;
- Dom weselny „Zajazd w Lesie” w Ciechankach – restauracja, baza noclegowa, imprezy okolicznościowe;
- Majątek „RUTKA” – dom agroturystyczny, imprezy okolicznościowe, noclegi.

Do ważnych pracodawców gminie Puchaczów należą również placówki oświatowe, służby zdrowia i administracji.

Stan infrastruktury cywilizacyjno – technicznej w gminie jest dobry (elektryfikacja, zaopatrzenie w wodę bieżącą, pełna telefonizacja). Większość mieszkańców w gminie ma możliwość podłączenia gospodarstwa do Internetu.

Gmina Puchaczów w swoim zasobie mieszkaniowym posiada 23 mieszkania, w tym tylko 1 lokal socjalny. Na dzień 31.12.2013r. wyłącznie jednej rodzinie przyznano dodatek mieszkaniowy.

Jest planowana budowa budynku socjalnego w Ciechankach dla mieszkańców gminy o niskich dochodach.

4.4. Oświata, sport i rekreacja

Na terenie gminy Puchaczów funkcjonuje sieć szkolna dostosowana do lokalnych potrzeb. Placówki oświatowe koncentrują się w miejscowości gminnej Puchaczów. Znajduje się tu Zespół Szkół, w którego skład wchodzi: Liceum Ogólnokształcące, Gimnazjum im. Jana Pawła II i Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują: Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Armii Krajowej w Ostrówku oraz Szkoła Podstawowa im. Jana i Kazimierza Bogdanowiczów w Nadrybiu, które prowadzą oddziały szkolne 6-klasowe oraz szkoły 3-klasowe o statusie szkół filialnych w Albertowie, Bogdance, Ciechankach i Zawadowie.

Tabela nr 3. Liczba uczniów na terenie gminy:

Rok	2010	2011	2012	I połowa 2013r.
Szkoła Podstawowa w Nadrybiu	143	155	159	164
Szkoła Podstawowa w Ostrówku	229	224	237	235
Zespół Szkół w Puchaczowie	505	495	489	501
RAZEM	877	874	885	900

Źródło: opracowanie własne UG Puchaczów.

Oświata i sport traktowane są w gminie Puchaczów priorytetowo, począwszy od najniższego stopnia nauczania. Szkoły podstawowe posiadają sale gimnastyczne (jednak nie wszystkie są w pełni wyposażone w sprzęt sportowy) oraz kompleksy boisk sportowych (nie we wszystkich placówkach). Poza zajęciami dydaktycznymi, wynikającymi z programu nauczania, uczniowie mogą rozwijać swoje zainteresowania korzystając z zajęć pozalekcyjnych w różnego rodzaju kołach przedmiotowych, tj: tanecznych, wokalnych, sportowych, teatralnych i plastycznych. Uczniowie uzyskują wysokie lokaty na różnorodnych imprezach na szczeblu powiatowym, wojewódzkim i krajowym.

Na terenie gminy Puchaczów opieką pedagogiczną objęte są także dzieci w wieku przedszkolnym. W Przedszkolu w Puchaczowie utworzonych jest 6 grup przedszkolnych:

- grupa 3-latków – „Smurfy”;
- grupa 4-latków – „Biedronki” i „Słoneczka”;
- grupa 5-latków – „Żabki”;
- grupa 6-latków „Misie” i „Krasnale”.

Tabela nr 4. Liczba dzieci w przedszkolach (ogółem wszystkie grupy wiekowe):

Rok	2010	2011	2012	I połowa 2013r.
Liczba dzieci	105	129	118	126

Źródło: opracowanie własne Przedszkole w Puchaczowie.

Tabela nr 5. Liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych:

Rok	2010	2011	2012	I połowa 2013r.
Szkoła Podstawowa w Nadrybiu	1	1	1	1
Szkoła Podstawowa w Ostrówku	3	3	3	3
Przedszkole w Puchaczowie	1	1	1	1
Razem	5	5	5	5

Źródło: opracowanie własne UG Puchaczów.

W najbliższym czasie nie planuje się zmian dotyczących liczby oddziałów przedszkolnych. Placówki przedszkolne są wyposażone w podstawowy sprzęt użytkowy oraz podstawowe pomoce dydaktyczne. Należy jednak przeprowadzić remont budynku oraz zakupić nowe wyposażenie w Szkołach Podstawowych w Albertowie, Ciechankach, Nadrybiu, Ostrówku i Zawadowie.

Planuje się także utworzenie Filii Przedszkola w Szkole Podstawowej Filialnej w Ciechankach.

Charakterystyka obiektów sportowych

W gminie Puchaczów przy każdej szkole tj. w Nadrybiu, Ostrówku i Puchaczowie znajdują się kompleksy boisk „*Moje boisko – ORLIK 2012*”, złożone z boiska wielofunkcyjnego o wymiarach 30 x 62 z nawierzchnią poliuretanową i boiska o wymiarach 191 x 32 z nawierzchnią ze sztucznej trawy.

W Puchaczowie obok *ORLIKA* znajduje się centrum sportowo – rekreacyjne z boiskiem do piłki plażowej i korty tenisowe. Dodatkowo w miesiącach zimowych mieszkańcy gminy mogą korzystać z rozkładanego sztucznego lodowiska „*Biały Orlik*”. Każda szkoła posiada salę gimnastyczną, w Nadrybiu znajduje się sala o wymiarach 24 x 12, w Ostrówku jedna sala gimnastyczna o wymiarach 16 x 6 oraz duża hala sportowa o wymiarach 24 x 16 z trybunami na 122 miejsc. Natomiast szkoła w Zawadowie dysponuje salą gimnastyczną o wymiarach 18 x 12. Szkoła w Puchaczowie posiada salę gimnastyczną o wymiarach 12 x 12 i halę sportową o wymiarach 24 x 36 z trybunami na 130 miejsc, w której zainstalowano również ściankę wspinaczkową. Ponadto w Zespole Szkół w Puchaczowie funkcjonuje bogato wyposażona siłownia, bezpłatna dla mieszkańców Puchaczowa, gdzie nadzór nad ćwiczącymi sprawuje zatrudniony specjalista.

W szkołach działają kluby sportowe, które przyczyniają się rozpowszechniania uprawiania sportu wśród dzieci i młodzieży, rozwoju zainteresowań i sprawności fizycznej.

Do klubów tych należą:

- Uczniowski Klub Sportowy przy SP w Ostrówku – którego misją jest popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej, wyodrębniono sekcje sportowe, tj. piłkę nożną, piłkę siatkową, zapasy i badminton;
- Uczniowski Klub Sportowy „Puchatek” w Puchaczowie - popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej;
- Uczniowski Klub Sportowy „Skarbek” z siedzibą w Gimnazjum w Puchaczowie – j. w.

Projekty realizowane przez szkoły w gminie Puchaczów:

Projekty realizowane przez Szkołę Podstawową im. J. i K. Bogdanowiczów w Nadrybiu w latach 2010 -2013:

- Zajęcia sportowe i rekreacyjne dla uczniów - nauka pływania,
- Projekt monodyscyplinarny z jęz. niemieckiego – dot. geografii krajów niemieckiego obszaru,
- Projekt edukacyjny interdyscyplinarny w ramach obchodów Dni Unii Europejskiej pt.: „Jestem Europejczykiem – poznaję Europę”,
- Projekt „Krokus” dot. tematyki Holocaustu i zagłady Żydów w czasie II wojny światowej,
- „Młodzi ratownicy” – dot. udzielania pierwszej pomocy,
- „Moja mała ojczyzna” – rozbudzanie zainteresowań uczniów dot. historii rodziny, miejscowości, kraju,
- „11 listopada – wspólne Święto Niepodległości” - kształtowanie świadomości obywatelskiej, rozwijanie szacunku do tradycji i historii.

Projekty realizowane przez Szkołę Podstawową im. Bohaterów Armii Krajowej w Ostrówku, w tym ze środków EFS w latach 2010-2013:

- „Radosna Szkoła”. Wyposażenie miejsca zabaw – rządowy program wspierana organów prowadzących w latach 2009-2014 w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki,
- „Pierwsze uczniowskie doświadczenia drogą do wiedzy” – pozyskiwanie środków dydaktycznych, zajęcia pozalekcyjne rozwijające inteligencję, zaangażowanie rodziców do współpracy ze szkołą,
- „Znajdź właściwe rozwiązanie” – zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień,
- Alert ekologiczno - zdrowotny – podejmowanie działań ekologicznych, prozdrowotnych,
- „W przyjaźni z lokalnym środowiskiem naturalnym” – działania edukacyjne w zakresie ekologii i ochrony zdrowia,
- „W przyjaźni z naturą” - j.w.,
- „Czyste środowisko i troska o zdrowie naszą przyszłością” – j.w.,
- „Trzymaj formę” – działania mające na celu poprawę stanu zdrowia i kształtowanie postaw prozdrowotnych,
- Urządzanie terenów zielonych przy szkole – zagospodarowanie i rewitalizacja terenów wokół szkoły,
- „Edukacja ekologiczna w gminie Puchaczów a zdrowie człowieka i kształtowanie krajobrazu” - kształtowanie zachowań prozdrowotnych,

- „Nie pal przy mnie – proszę” – zajęcia dot. zmniejszenia narażania dzieci na bierne palenie tytoniu,
- „Czyste powietrze wokół nas” – wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy i zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają one w zadymionych pomieszczeniach, lub gdy dorośli palą przy nich papierosy,
- „Bądź bezpieczny na drodze” – kształtowanie właściwych zachowań na drodze,
- „Bezpieczny dom i gospodarstwo” – dot. zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom w domu i najbliższym otoczeniu,
- „Klub Bezpiecznego Puchatka” – nauka bezpiecznych zachowań na drodze, w szkole i w czasie zabawy,
- Urządzanie ogrodów przy szkole – zagospodarowanie terenów wokół szkoły,
- „Odnaleźć Zgubka” – szkoła przetrwania dla dzieci,
- Ratujemy i uczymy ratować – udzielanie I pomocy przedmedycznej,
- Woda podstawą życia w ramach projektu „Żyj, poznawaj, rozwijaj się”- poznawanie fauny i flory,
- „Chroniąc środowisko pomagamy sobie” – działania związane z ochroną środowiska, zagospodarowanie terenów wobec szkoły,
- „Czy wiesz co zrobić z zużytym sprzętem elektronicznym?” – segregacja odpadów, kształtowanie zachowań proekologicznych,
- „Monitoring wody” – badanie czystości wody metodą biologiczną,
- „Monitoring powietrza” – badanie czystości powietrza metodą porostową,
- „Szkłanka mleka” – kształtowanie zachowań prozdrowotnych,
- „Od grosika do złotówki” – kształtowanie świadomości finansowej u dzieci,
- „Deutch-Wagen-Tour” – nauka jęz. niemieckiego, poznawanie kultury Niemiec w sposób nowatorski i niekonwencjonalny,
- „Aktywnie po zdrowie” – promocja zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej,
- „Kubusiowi Przyjaciele Natury” – nauka zachowań proekologicznych,
- „Bezpieczne życie” – poprawa bezpieczeństwa dzieci,
- Projekt edukacyjny „Bocian” – inwentaryzacja gniazd bocianich na terenie gminy,
- „Owoce w szkole” – propagowanie zdrowego żywienia,
- Projekt edukacyjny AK – Największa podziemna armia II wojny światowej – kształtowanie postaw patriotycznych poprzez propagowanie i pogłębianie wiedzy o patronie szkoły,
- Projekt badawczy „Nauka jest cool” – rozbudzanie zainteresowań naukami przyrodniczymi,

- Projekt edukacyjny „Tropiciele – olimpiada umiejętności Trop pierwszy” – usprawnianie i działania wspomagająco - kontrolne w zakresie percepcji słuchowej, wzrokowej oraz rozwoju poznawczego dziecka.

Projekty realizowane przez Zespół Szkół w Puchaczowie:

- „Radosna szkoła” – doposażenie uczniów w niezbędne pomoce naukowe,
- „Dbajmy o najbliższe nam środowisko wewnętrzne – zdrowie, i zewnętrzne – przyrodę” – promocja edukacji ekologicznej i zdrowotnej w szkole,
- „Chcemy żyć zdrowo w czystym środowisku” – promocja edukacji ekologiczno-zdrowotnej w szkole,
- „Rozwój inicjatyw młodzieży Radio Fresh” – podniesienie kompetencji w zakresie samorządności uczniów, radio szkolne jako nośnik ważnej informacji o życiu szkoły,
- „6-ciolatek w szkole” – zdobycie kompetencji metodycznych przez nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej,
- „Unikids” – Uniwersytet dziecięcy – zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu różnych dziedzin życia przez uczniów edukacji wczesnoszkolnej,
- „Poznajemy i rozwiązujemy problemy ekologiczne i zdrowotne współczesnego świata” – promocja edukacji ekologiczno-zdrowotnej w szkole.

4.5. Kultura

Animatorem życia kulturalnego w gminie Puchaczów jest przede wszystkim Gminny Ośrodek Kultury w Puchaczowie. Podstawowym zadaniem GOK jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji mieszkańców gminy poprzez:

- tworzenie, upowszechnianie różnych dziedzin kultury, sztuki profesjonalnej i amatorskiej;
- inicjowanie określonych zadań z zakresu kultury;
- organizowanie czynnego uczestnictwa mieszkańców w różnorodnych formach działalności kulturalno – wychowawczej, rozrywkowej;
- wspomaganie organizacji, stowarzyszeń i instytucji upowszechniających kulturę.

Prowadząc działalność kulturalną GOK realizuje podstawowy cel, jakim jest umożliwienie jak najszerszej grupie mieszkańców udziału we współtworzeniu życia kulturalnego.

Do zadań GOK należy w szczególności:

- wypracowanie i realizowanie programu działalności kulturalno – wychowawczej,
- inspirowanie i opieka nad działalnością zespołów folklorystycznych, muzycznych, tanecznych i teatralnych,

- organizowanie imprez kulturalno – oświatowych i rozrywkowych dla mieszkańców,
- utrwalenie tradycji regionalnych i gminnych,
- organizowanie różnorodnych form pracy z dziećmi i młodzieżą,
- organizowanie obchodów z okazji ważnych dat dla historii i regionu w formie przeglądów, konkursów, wystaw, festiwali i innych imprez kulturalno – oświatowych.

Gminny Ośrodek Kultury prowadzi i koordynuje działalność w zakresie organizowania imprez kulturalnych i sportowych w gminie oraz opracowuje gminny kalendarz imprez kulturalnych i sportowych w gminie na każdy rok.

Przykładowe działania znajdujące się w Kalendarzu imprez GOK w Puchaczowie:

„Akcja Zima” - impreza lokalna, cykliczna. Ma na celu zorganizowane czasu wolnego dzieci i młodzieży szkolnej poprzez proponowane zajęcia plastyczne, muzyczne, taneczne;

Gminne Święto Kobiet - impreza folklorystyczna, lokalna oraz cykliczna. Kierowana jest głównie do kobiet działających w Kołach Gospodyń Wiejskich na terenie gminy. Celem imprezy jest podtrzymanie lokalnych tradycji;

Wielkanocne Prezentacje Artystyczne - impreza lokalna, skierowana jest przede wszystkim do Kół Gospodyń Wiejskich, twórców ludowych oraz dzieci i młodzieży. Celem spotkania jest podtrzymanie lokalnych tradycji i zwyczajów ludowych związanych ze Świętami Wielkanocnymi;

Mały Konkurs Recytatorski – impreza o charakterze literackim. Konkurs o zasięgu lokalnym, mający na celu doskonalenie warsztatu uczestników w zakresie pięknego mówienia;

Gminny Festiwal Piosenki Dziecięcej - muzyczna impreza lokalna, adresowana do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Celem konkursu jest doskonalenie wokalnego warsztatu muzycznego młodych wykonawców;

Dni Puchaczowa - charakter imprezy interdyscyplinarny. Impreza lokalna, adresowana do mieszkańców gminy. W programie wystawy plastyczne, konkursy, koncerty zespołów artystycznych, imprezy sportowe;

„Akcja Lato” - impreza lokalna, cykliczna. Ma na celu zorganizowane czasu wolnego dzieci i młodzieży szkolnej poprzez proponowane zajęcia plastyczne, muzyczne i taneczne;

Gminne Dożynki - impreza lokalna, folklorystyczna, muzyczna. Prezentacja i konkurs wieńców dożynkowych oraz dorobku artystycznego Kół Gospodyń Wiejskich i lokalnych twórców ludowych;

Jesienny Konkurs Recytatorski - impreza literacka. Konkurs o zasięgu lokalnym, mający na celu doskonalenie warsztatu uczestników w zakresie pięknego mówienia;

Andrzejkowe Spotkania - „Świętego Andrzeja” - prezentacja tradycyjnych wróżb, zabaw andrzejkowych z bogatej obrzędowości Lubelszczyzny, połączona z zabawą andrzejkową. Adresowana jest do dzieci i młodzieży z terenu gminy;

„Świąteczne Klimaty” - impreza interdyscyplinarna mająca na celu kultywowanie i podtrzymywanie tradycji związanych z okresem świąt Bożego Narodzenia i zimy. Jej uczestnikami są dzieci i młodzież z placówek oświatowych z terenu gminy Puchaczów;

Wiosenny Rambit – Turniej Międzyszkolny - impreza cykliczna. Ma na celu wykształcenie w młodzieży zasad zdrowego współzawodnictwa i wspólnej dobrej zabawy. Tematyka turnieju uzależniona jest od wieku uczestników i ich zainteresowań, czy potrzeb np. profilaktyka uzależnień, bezpieczeństwo w ruchu drogowym;

Majówka - lokalna impreza cykliczna mająca na celu pielęgnowanie integracji lokalnej społeczności, kulinarnego dziedzictwa naszego regionu. W programie m.in. konkurs i degustacja potraw regionalnych, spotkanie integracyjne;

„Spotkania ze sztuką ludową - Andrzejki” - impreza popularyzująca sztukę ludową i dorobek artystyczny, połączona z zabawą andrzejkową. Skierowana do lokalnej społeczności i Kół Gospodyń Wiejskich;

„Spotkanie z Mikołajem” - lokalna impreza skierowana do dzieci w wieku przedszkolnym, podczas której odbywają się gry i zabawy sportowo-zręcznościowe, obowiązkowo spotkanie z Mikołajem oraz wręczenie paczek;

„Spotkanie oplatkowe” - uroczystość organizowana dla m.in. kierowników jednostek samorządowych, działaczy społecznych, członkiń KGW, władz gminy, radnych i sołtysów.

Poza zadaniami wyżej wymienionymi GOK może prowadzić działalność gospodarczą, z której dochody przeznaczone są na pokrywanie kosztów działalności bieżącej. Działalność ta może przybierać formy:

- wynajmowanie obiektu i lokalu na cele kulturalne oraz na doraźne potrzeby organizacji społecznych,
- prowadzenie małej gastronomii z wyłączeniem napojów alkoholowych,
- organizowanie aukcji i galerii dzieł sztuki,
- działalność wydawnicza,
- prowadzenie szkoleń po uzyskaniu zgody Wójta,
- organizowanie imprez zleconych,
- prowadzenie innych działań wynikających z potrzeb środowiska.

Biblioteki

Działalność w sferze kultury upowszechniana jest również przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Puchaczowie oraz jej filię w Ciechankach. Działalność bibliotek służy zaspakajaniu potrzeb czytelniczych mieszkańców, upowszechnianiu oraz rozwojowi kultury i wiedzy.

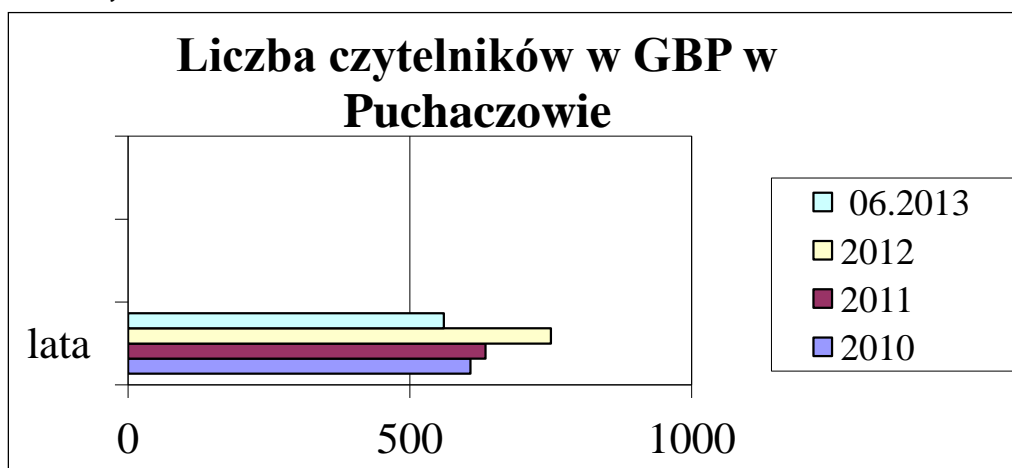
Biblioteka gminna i jej filia posiadają księgozbiór liczący ponad 20 tys. woluminów. Ze zbiorów bibliotek w ciągu roku korzysta około 900 czytelników.

Tabela nr 6. Liczba czytelników zarejestrowanych w bibliotece:

Rok	2010	2011	2012	30.06.2013
GBP Puchaczów	607	634	750	560
Filia Ciechanki	264	250	315	299
Razem	871	884	1065	859

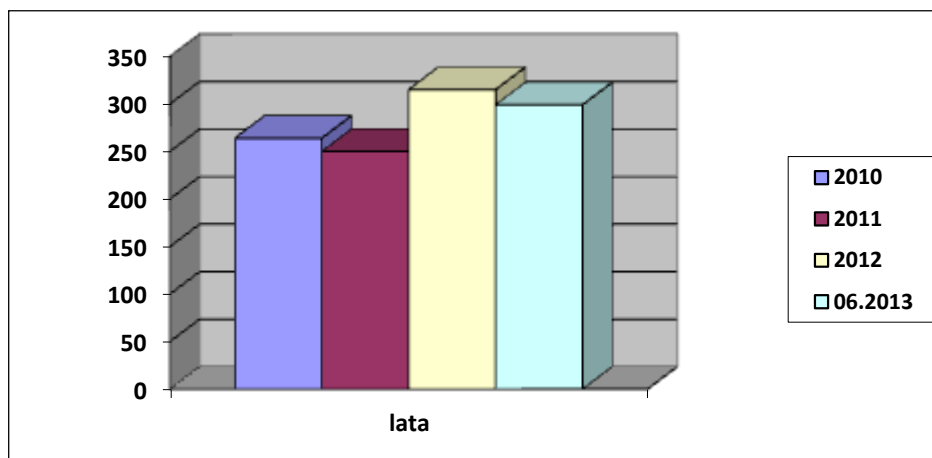
Źródło: opracowanie własne GBP w Puchaczowie.

Wykres nr 1. Liczba czytelników w GBP w Puchaczowie:

Źródło: opracowano na podstawie danych GBP w Puchaczowie.

Wykres nr 2. Liczba czytelników w Filii w Ciechankach:

Źródło: opracowano na podstawie danych GBP w Puchaczowie.

Inicjatywy podejmowane na rzecz czytelników w Gminnej Bibliotece Publicznej w Puchaczowie:

- Wystawa objazdowa z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie pt.: „Spotkanie z Fryderykiem Chopinem”. Wystawę można było również obejrzeć w GOK w Puchaczowie przy okazji kiermaszu wielkanocnego. Łącznie wystawę odwiedziło 239 osób w grupach zorganizowanych oraz 106 osób indywidualnie;
- Konkurs plastyczny pt.: „Chopin oczami dzieci”. Konkurs skierowano do uczniów klas IV-VI z terenu gminy Puchaczów. Celem konkursu było zapoznanie młodzieży z postacią kompozytora Fryderyka Chopina, kształtowanie postaw patriotycznych i szacunku do wielkiego Polaka, rozwijanie zainteresowań twórczością Chopina, skierowanie uwagi młodzieży na ciekawe wydarzenia związane z życiem i twórczością kompozytora, oraz włączenie się w obchody Roku Chopinowskiego. Na konkurs wpłynęło łącznie 25 prac, komisja postanowiła wyróżnić pięciu uczestników;
- Wystawa malarska prac Walentego Bąbelewskiego, emerytowanego górnika. Autor sześciokrotnie spotkał się z młodzieżą z pobliskiego gimnazjum. Prezentacja prac była połączona z opowieścią o życiu i trudach pracy w kopalni. Wystawę odwiedziło łącznie około 200 osób;
- Konkurs plastyczny pt.: „Postać z Bożonarodzeniowej szopki”. Konkurs skierowany był do uczniów klas I-III ze szkół gminnych. Spośród otrzymanych prac komisja postanowiła wyróżnić 3 szopki. Ze wszystkich szopek została przygotowana wystawa;
- Konkurs plastyczny związany z obchodami Świąt Wielkanocnych - adresowany do uczniów klas IV-VI szkół z terenu całej gminy. Wszystkie prace zostały wyeksponowane na wystawie w bibliotece;
- Konkurs „Życie i twórczość Czesława Miłosza”. Konkurs adresowany był do uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej oraz gimnazjum. Miał na celu przybliżenie sylwetki pisarza, jak również jego twórczości w związku z obchodami Roku Miłosza;
- Konkurs „Szopki bożonarodzeniowe”. Konkurs przeznaczony dla dzieci z klas I-III szkoły podstawowej z terenu gminy. Celem konkursu było kultywowanie tradycji bożonarodzeniowych;
- Tydzień Bibliotek - akcja społeczna, którą realizują wszystkie biblioteki, szkoły, ale także media, wydawnictwa i samorządy. Głównym celem ogólnopolskiego programu jest promocja czytelnictwa, popularyzacja bibliotek, ich pracy i osiągnięć jako ważnego elementu rozwoju intelektualnego oraz kulturalnego Polaków;

- „Biblioteka ciągle w grze” - spotkanie z młodym poetą Pawłem Połodziukiem, mieszkańcem gminy Puchaczów. W swoich utworach autor porusza trudny temat życia we współczesnym świecie, używając prostych i niewyszukanych słów;
- „Czytanie łączy pokolenia” - Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom w ramach kampanii Cała Polska Czyta Dzieciom;
- „Książka dla przedszkolaka” – akcja prowadzona w Przedszkolu w Puchaczowie dla dzieci z grupy 5 i 6-latków. Inicjatywa polegała na wypożyczaniu przez dzieci książki na tydzień, po tym terminie wymieniały je na inne. Książki do przedszkola dostarczała pani bibliotekarka a czasami same dzieci odwiedzały bibliotekę. Na zakończenie akcji dzieci, które wypożyczyły najwięcej książek otrzymały upominki;
- Konkurs plastyczny z okazji Świąt Wielkanocnych – przeznaczony dla dzieci w wieku 5 i 6 – letnich z terenu gminy Puchaczów. Z prac powstała wystawa, którą można było podziwiać w siedzibie GBP;
- Mały Konkurs Recytatorski – przygotowany we współpracy z GOK w Puchaczowie.

Inicjatywy podejmowane na rzecz czytelników w Filii w Ciechankach:

- Konkursy plastyczne - skierowane do dzieci ze Szkoły Podstawowej w Ciechankach, tj. „Symbole wiosny”, „Pocztówka z wakacji”, „List do Mikołaja”. Dzieci we wszystkich konkursach za swe prace otrzymały nagrody;
- Akcja „Kosz pełen książek” – skierowana do uczniów Szkoły Podstawowej w Ciechankach i w Zawadowie. Celem akcji jest zwiększenie czytelnictwa oraz popularyzowanie książek dziecięcych, zwłaszcza nowości ukazujących się na polskim rynku wydawniczym, wśród dzieci i młodzieży. Akcja cieszy się dużym uznaniem i powodzeniem ze strony uczniów, jak też rodziców i nauczycieli;
- Spotkanie z dziećmi ze Szkoły Podstawowej w Ciechankach w ramach obchodzonego Roku Chopinowskiego. Dzieci wspólnie wykonały plakat - puzzle z życia rodzinnego i twórczości kompozytora;
- Konkurs na palmę wielkanocną – zadaniem dzieci było wykonanie tradycyjnej palmy wielkanocnej;
- Konkurs pt.: „Moja ulubiona postać z książek Czesława Janczarskiego”- każdy uczestnik konkursu wykonał jedną pracę ilustrującą postać z książek Cz. Janczarskiego po wcześniejszym zapoznaniu się z tekstami książek autora i omówieniu przez bibliotekarkę;
- „Konkurs na ozdoby choinkowe” - dzieci dowolną techniką wykonały różnego rodzaju ozdoby choinkowe (bombki, figurki, łańcuchy, itp.), którymi wspólnie stroiły choinkę

święteczną;

- Cykl spotkań dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Ciechankach w ramach akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom”- podczas spotkań czytano bajki autorów literatury dziecięcej, m.in. Cz. Janczarskiego, M. Konopnickiej, W. Disneya. Na zakończenie akcji w bibliotece zorganizowano spotkanie pt: „W baśniowej krainie”;
- Konkurs plastyczny pt.: „Zwiastuny wiosny”;
- „Spotkanie z poezją Andrzeja Dyczewskiego” - autor zaprezentował swój najnowszy tomik poezji „Idę za Tobą”. Podczas spotkania poeta wprowadził uczestników w klimat nadchodzących świąt wielkanocnych. Wspaniałą oprawę muzyczną przygotowały dwie czytelniczki biblioteki grając na gitarze i śpiewając jeden z wierszy autora „Idę dzięki Tobie”;
- „Tłusty czwartek w bibliotece”. Tłusto - czwartkowe „pączkowe” spotkania stały się tradycją biblioteki w Ciechankach. Po raz kolejny zgromadzili się miłośnicy książek, by wspólnie świętować ten dzień, jednocześnie dzieląc się wrażeniami z najchętniej czytanych lektur autorstwa m.in. J. Chmielewskiej, B. Rybałtowskiej, M. Nurowskiej, S. Larssona, L.C. Douglasa, P. Simons. Tematyka książek stała się tłem do dyskusji dotyczącej wydarzeń społeczno - politycznych w kraju;
- „Dzień Kobiet w bibliotece” – 8 marca stał się okazją do zorganizowania spotkania dla pań, które poświęcono obrazowi kobiety w literaturze i sztuce. Temat ten został przedstawiony w formie prezentacji multimedialnej, na podstawie wybranych postaci z literatury, tj. Joanna d’Arc, Emilia Plater z wiersza „Śmierć pułkownika” A. Mickiewicza, Stasia Bozowska z „Siłaczki” S. Żeromskiego. Bohaterki te reprezentują kobiety heroiczne. Z kolei kobiety niespełnione omówiono na przykładzie: Anny z „Anny Kareniny” L. Tołstoja, Barbary Niechcic z „Nocy i dni” M. Dąbrowskiej, Róży Żabczyńskiej z „Cudzoziemki” M. Kuncewiczowej. Natomiast motyw kobiet femme fatale przedstawiono na przykładzie Lady Makbet z „Makbeta” W. Szekspira, Balladyny z dramatu J. Słowackiego, Izabeli Łęckiej z „Lalki” B. Prusa, Jagny Borynowej z „Chłopów” W. S. Reymonta, Małgorzaty z „Mistrza i Małgorzaty” M. Bułhakowa. Motyw kobiety w sztuce przedstawiono na podstawie wybranych obrazów wielkich artystów, t.j. „Mona Liza” i „Dama z gronostajem” Leonardo da Vinci, „Wolność wiodąca lud na barykady” E. Delacroix. A słynne kobiety rubensowskie zaprezentowano na przykładzie „Trzech gracji” i „Bitwy Amazonek” Petera Paula Rubensa, „Damy z parasolką” C. Moneta, „Pomarańczarki” A. Gierymskiego. Spotkaniu towarzyszyła wystawa obrazów pani Wiesławy Kanadys - rodzimej artystki, której tematem przewodnim była kobieta;
- Obchody „Roku Tuwima” – spotkanie poświęcone życiu i twórczości poety. Dla dzieci

i młodzieży przygotowano prezentację multimedialną dot. Juliana Tuwima, krzyżówkę - z rozwiązaniem której dzieci sobie świetnie poradziły, inscenizację wiersza pt.: „Rzepka” w mistrzowskim i niepowtarzalnym wykonaniu rodziców, dziadków i wychowawców dzieci ze SP w Ciechankach;

- Rajd Rowerowy - odbył się „Szlakiem miejscowych zabytków”, który otworzył cykl „Cudze chwalicie, swego nie znacie”. Trasa rajdu przebiegała wokół dawnego dworu Lachertów w Ciechankach, pałacu Steckich w Łańcuchowie, który obecnie znajduje się w rękach prywatnych właścicieli.

Biblioteki organizują wiele konkursów adresowanych do dzieci i młodzieży z terenu całej gminy. Ponadto poprzez różne formy działalności kulturalnej, systematyczny dopływ nowości wydawniczych starają się kształtować zainteresowania czytelnicze mieszkańców gminy. Biblioteki współpracują z innymi placówkami kulturalnymi i oświatowymi z terenu gminy Puchaczów, jak również powiatu Łęczyńskiego.

4.6. Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę medyczną mieszkańcom gminy Puchaczów, a także mieszkańcom gmin ościennych zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Puchaczowie. Ośrodek mieści się w dużym, przestronnym i nowoczesnym budynku. Jest przystosowany i wyposażony w nowoczesny sprzęt z myślą o świadczeniu usług w zakresie profilaktyki i rehabilitacji.

80% zadeklarowanych osób stanowią mieszkańcy tut. gminy. Dostęp mieszkańców gminy do podstawowych usług medycznych funkcjonuje na poziomie bardzo dobrym.

Celem działania Gminnego Ośrodka Zdrowia w Puchaczowie jest udzielanie świadczeń w zakresie:

- podstawowej opieki zdrowotnej,
- specjalistycznej opieki zdrowotnej (ginekologia, stomatologia, medycyna pracy),
- rehabilitacji, tj. fizjoterapia, hydroterapia, światłolecznictwo, ultradźwięki, masaż, parafina, inhalacja,
- opieki środowiskowej.

W trakcie realizacji zadań statutowych GOZ w Puchaczowie współdziała z różnymi jednostkami organizacyjnymi. Podejmuje działania służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia, oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania, a szczególnie związane z:

- badaniem i poradą lekarską w przychodni i w miejscu przebywania chorego,

- leczeniem,
- opieką nad kobietą ciężarną i jej płodem w czasie ciąży, porodu oraz opieką nad noworodkiem,
- opieką nad zdrowym dzieckiem,
- badaniem diagnostycznym (w tym analityką medyczną),
- pielęgnacją chorych,
- pielęgnacją niepełnosprawnych i opieką nad nimi,
- orzekaniem i opiniowaniem o stanie zdrowia,
- zapobieganiem powstawania urazów i chorób poprzez działania profilaktyczne oraz szczepienia ochronne,
- opieką stomatologiczną.

Gmina dla poprawy sytuacji zdrowotnej mieszkańców przeprowadza i realizuje zdrowotne programy profilaktyczne. Na szczególną uwagę zasługują programy dotyczące obszarów:

- Profilaktyka Raka Szyjki Macicy – program adresowany jest do kobiet w wieku 25-59 lat, które nie wykonały badania cytologicznego w ciągu ostatnich 3 lat;
- Profilaktyka grypy – realizowany poprzez szczepienia ochronne;
- Programy szczepień ochronnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych;
- Programy profilaktyczne organizowane przez firmy zewnętrzne: np. badanie ostrości wzroku, badanie w kierunku osteoporozy, badania dopplerowskie.

W roku 2015 gmina Puchaczów będzie realizować "Program zdrowotny dla mieszkańców gminy Puchaczów na lata 2015 – 2021".

Celem programu jest przede wszystkim poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy, zmiana świadomości zdrowotnej oraz ułatwienie dostępu do świadczeń lekarskich.

W ramach opracowanego programu zdrowotnego przewidziana jest realizacja następujących celów szczegółowych:

- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy Puchaczów poprzez zwiększenie dostępu do świadczeń specjalistycznych dotyczących chorób układu krążenia;
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy Puchaczów poprzez zwiększenie dostępu do świadczeń specjalistycznych dotyczących profilaktyki cukrzycy;
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy Puchaczów poprzez zwiększenie dostępu do świadczeń specjalistycznych dotyczących profilaktyki chorób związanych z ośrodkowym układem nerwowym.

Od czerwca 2004r. w budynku GOZ funkcjonuje Zakład Opiekuńczo - Leczniczy sprawujący opiekę medyczną i pielęgnacyjną wobec osób przewlekle chorych, które wymagają stałej i całodobowej opieki.

W ZOL znajdują się 34 łóżka dla pacjentów, którzy objęci są całodobową opieką medyczną z zakresu: leczenia, pielęgnacji i rehabilitacji. Osoby przebywające w placówce nie wymagają już hospitalizacji, proces diagnozowania i leczenia operacyjnego został zakończony, ale ze względu na stan swojego zdrowia i stopień niepełnosprawności oraz na brak możliwości funkcjonowania w środowisku domowym wymagają stałego nadzoru fachowego personelu.

Zakład Opiekuńczo – Leczniczy w Puchaczowie zapewnia także środki farmakologiczne, materiały medyczne, wyżywienie odpowiednie do stanu zdrowia, w miarę potrzeb świadczenia psychologa, logopedy oraz terapię zajęciową.

Świadczenia zdrowotne udzielane pacjentom finansuje Narodowy Fundusz Zdrowia, koszty zakwaterowania i wyżywienia ponosi pacjent zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008r., Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.).

Liczba osób hospitalizowanych w poszczególnych latach była następująca:

- rok 2010 – 48 pacjentów,
- rok 2011 – 47 pacjentów,
- rok 2012 – 57 pacjentów,
- do dnia 30 czerwca 2013 roku – 37 pacjentów.

Liczba osób oczekujących na miejsce w ZOL w Puchaczowie wynosi 21. Ta sytuacja świadczy o znacznie większych potrzebach.

W gminie jest tylko jedna apteka, znaczna część mieszkańców realizuje recepty oraz zaopatruje się w lekarstwa w Łęcznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie we wrześniu 2014r. zawarł Porozumienie o współpracy partnerskiej na rzecz ochrony zdrowia psychicznego w powiecie Łęczyńskim. Intencją Partnerów porozumienia jest wspólne działanie na rzecz ochrony zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu Łęczyńskiego.

Celem Partnerstwa jest tworzenie członkom społeczności lokalnej możliwości wspólnego działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego, a w sposób szczególny:

- poznanie sytuacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego w powiecie Łęczyńskim,
- podtrzymywanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób chorujących psychicznie i ich rodzin,
- poprawa jakości życia osób chorujących psychicznie i ich rodzin,

- przygotowanie i dostarczenie mieszkańcom powiatu Łęczyńskiego podstawowych informacji na temat ochrony zdrowia psychicznego, podstawowych zaburzeń i chorób psychicznych oraz sposobów i miejsc udzielających wsparcia w wyżej wymienionych sytuacjach,
- przygotowanie pakietu materiałów edukacyjnych przeznaczonych do prowadzenia zajęć z zakresu ochrony zdrowia psychicznego dla różnych grup wiekowych,
- podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców powiatu Łęczyńskiego na temat ochrony zdrowia psychicznego, podstawowych zaburzeń i chorób psychicznych oraz sposobów i miejsc udzielających wsparcia w w/w sytuacjach.

4.7. Organizacje pozarządowe

Działalność organizacji pozarządowych jest jednym z przejawów włączania się instytucji trzeciego sektora w sprawy publiczne. Organizacje pozarządowe, które działają najczęściej jako fundacje i stowarzyszenia odgrywają ogromną rolę, między innymi w pobudzaniu aktywności społeczności lokalnej. Podmioty te w istotny sposób wpływają na jakość życia mieszkańców w danej gminie.

Organizacje pozarządowe mają do odegrania podwójną rolę: winny stać się stymulatorem społecznej aktywności, a zarazem wchłaniać wsparcie finansowe na cele lokalne niedostępne dla samorządów lokalnych (wiele funduszy UE i innych, zagranicznych i krajowych, przeznaczonych na cele spójne z celami strategii rozwoju lokalnego, jest dostępnych tylko dla organizacji pozarządowych). Trzeba zaznaczyć, że wśród organizacji pozarządowych można wyróżnić takie, które nastawione są na cele społeczne, charytatywne, działające na rzecz kultury, sztuki i sportu oraz angażujące się w sprawy wspierania rozwoju przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego.

Przedsiębiorcy również mają możliwość uzyskania wsparcia ze strony organizacji pozarządowych, działających na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i rozwoju lokalnego z pobliskiej Łęcznej, np. filia Lubelskiej Fundacji Rozwoju.

W obrębie gminy Puchaczów działają następujące organizacje pozarządowe:

- **Towarzystwo Przyjaciół Puchaczowa i okolic** – działalność dotyczy spraw kultury i lokalnej tradycji;
- **Stowarzyszenie „Nasza Świetlica - Pomocna Dłoń” w Bogdance** – celem zasadniczym jest prowadzenie świetlic profilaktyczno-wychowawczych dla dzieci (Albertów, Bogdanka, Ciecanki, Nadrybie, Ostrówek, Zawadów), oraz wspieranie rodzin w trudnym procesie wychowania, we wszystkich możliwych formach pomocy;

- **Stowarzyszenie Kobiet Gminy Puchaczów** – organizacja działa na rzecz lokalnej społeczności, pielęgnuje polską tradycję, rodzimą kulturę i dba o lokalny rozwój, wspiera wszelkie inicjatywy służące rozwojowi zainteresowań, uzdolnień i aktywizacji zawodowej oraz działalności gospodarczej kobiet wiejskich;
- **Stowarzyszenie osób poszkodowanych działalnością geologiczną, górnictwem i przemysłową** - ochrona mienia mieszkańców gminy i infrastruktury przed skutkami działalności geologicznej, górniczej i przemysłowej, ochrona i reprezentowanie interesów mieszkańców gminy, doradztwo, dążenie do zabezpieczenia interesów osób fizycznych i prawnych w postępowaniu ugodowo - naprawczym, porozumieniach, pomoc prawna, ochrona środowiska naturalnego przed degradacją górnictwem i przemysłową;
- **Towarzystwo Sportowe „Agrotur”** w Starej Wsi – udział w masowych imprezach sportowo-rekreacyjnych, działania na rzecz rozwoju dyscyplin sportowych; organizowanie i prowadzenie działalności sportowej oraz różnorodnych form aktywności ruchowej dla młodzieży szkolnej;
- **Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Ostrówku** – popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej, organizowanie i prowadzenie działalności sportowej oraz różnorodnych form aktywności ruchowej dla młodzieży szkolnej;
- **Uczniowski Klub Sportowy „Puchatek”** w Puchaczowie – wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- **Uczniowski Klub Sportowy „Skarbek” przy Gimnazjum w Puchaczowie** – wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, organizowanie i prowadzenie działalności sportowej oraz różnorodnych form aktywności ruchowej dla młodzieży szkolnej;
- **Uczniowski Klub Sportowy „Torpedo Puchaczów”** - popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej;
- **Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych** – 12 stowarzyszeń w miejscowościach: Albertów, Brzeziny, Ciechanki, Kol. Ciechanki, Nadrybie, Ostrówek, Puchaczów, Szpica, Turowola, Zawadów, Wesołówka, Turowola Kol.), których celem jest prowadzenie działalności w zakresie zapobiegania pożarom, współdziałanie z państwową strażą pożarną, innymi jednostkami i podmiotami, udział w akcjach ratowniczych, prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej, rozrywkowej, działania na rzecz ochrony środowiska;
- **Koła Gospodyń Wiejskich** (Albertów, Bogdanka, Brzeziny, Ciechanki, Kol. Ciechanki, Jasieniec, Ostrówek, Puchaczów, Stara Wieś, Szpica, Turowola, Wesołówka, Zawadów) – organizacje społeczne, których celem jest m.in. kultywowanie kultury ludowej, w tym szczególnie regionalnej, ochrona praw i reprezentowanie interesów kobiet wiejskich i ich

rodzin, rozwój przedsiębiorczości kobiet; panie czynnie uczestniczą we wszelkich imprezach i wydarzeniach kulturalnych; działania organizacji wspiera Gminny Ośrodek Kultury w Puchaczowie;

W gminie działają także stowarzyszenia nieformalne, tj.:

- Liga Ochrony Przyrody przy SP w Ostrówku;
- Liga Ochrony Przyrody Koło przy Zespole Szkół w Puchaczowie;
- Polski Czerwony Krzyż przy ZS w Puchaczowie.

Dla bieżącej pracy organizacji ważna jest współpraca z samorządem gminnym, jak również wzajemna wymiana doświadczeń.

Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2010r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.) gmina Puchaczów współpracuje z podmiotami i organizacjami pozarządowymi w różnych sferach życia publicznego. Współpraca odbywa się na podstawie zawieranych porozumień. Corocznie przyjmowany jest gminny program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Program współpracy określa m.in.:

- cele główne i cele szczegółowe,
- zasady współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi,
- zakres przedmiotowy i formy współpracy,
- priorytetowe zadania publiczne, które do realizacji można zlecić organizacjom pozarządowym,
- okres i sposób realizacji,
- wysokość środków finansowych z budżetu gminy, przeznaczonych na realizację programu współpracy,
- sposób oceny realizacji programu współpracy,
- tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert złożonych w otwartych konkursach ogłaszanych przez gminę.

Działania organizacji są wspierane w ramach konkursu ofert m.in. w zakresie:

- ochrony i promocji zdrowia – przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii wśród młodzieży,
- upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji.

We wszystkich zadaniach realizowanych w 2012r. przez organizacje pozarządowe i dotowanych przez gminę brało bezpośredni udział 551 osób, natomiast w 2013r. – 685 osób.

Dzięki podjętej współpracy z lokalnymi placówkami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej (Stowarzyszenie „Nasza Świetlica - Pomocna Dłoń” w Bogdance) możliwe jest pełniejsze zaspokajanie potrzeb, organizacja przedsięwzięć dla różnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Stowarzyszenie „Nasza Świetlica - Pomocna Dłoń” podejmuje działania w zakresie zwalczania patologii społecznych, szerzenia kultury, sztuki, tradycji, a także realizuje zadania w obszarze nauki, edukacji, oświaty i wychowania.

Wśród celów Stowarzyszenia można wyróżnić:

- promowanie postawy zaangażowania na rzecz drugiego człowieka – szczególnie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością, narażonych na różnego rodzaju dysfunkcje, pozbawionych odpowiedniej opieki;
- wspomaganie rodziców i opiekunów w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- pomoc w rozwiązywaniu problemów dzieci i młodzieży ze środowisk patologicznych oraz wspieranie rodzin wielodzietnych;
- współdziałanie w poszerzaniu oferty i zwiększania atrakcyjności imprez rekreacyjnych, kulturalno – rozrywkowych i sportowych dla dzieci z rodzin zagrożonych dysfunkcją jako alternatywy dla niekorzystnych zjawisk (np. uzależnienia, nuda, itp.);
- inspirowanie do pracy nad sobą i wskazywanie pozytywnych wzorców w dziedzinach rozwoju integralno - intelektualnego, duchowego, fizycznego i emocjonalnego;
- współpraca z organizacjami, związkami i z instytucjami społecznymi, które zajmują się podobnymi problemami.

Powyższe cele stowarzyszenie realizuje głównie poprzez prowadzenie 6 świetlic profilaktyczno- wychowawczych na terenie gminy Puchaczów.

4.8. Promocja Gminy Puchaczów

Działania promocyjne jednostki samorządu terytorialnego winne być nakierowane na otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne, co oznacza opracowanie i stosowanie systemu informowania i promowania przedsięwzięć samorządu wobec społeczności lokalnej i szerszego kręgu odbiorców spoza terytorium gminy. System wewnętrznej promocji polega na komunikacji władz samorządowych z lokalną społecznością oraz włączanie przedstawicieli tej społeczności w proces współuczestnictwa w rozwiązywaniu spraw publicznych i proces planowania strategii rozwoju.

Promocja zewnętrzna nakierowana jest na inicjowanie i prowadzenie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, przyciąganie kapitału prywatnego, turystów i zachęcanie do osiedlania się na terytorium gminy osób spoza jej terenu, a także tworzenie warunków

skłaniających do powstrzymania się przedstawicieli lokalnej społeczności (zwłaszcza młodych) do emigracji poza terytorium gminy.

Promocja w przypadku gminy Puchaczów prowadzona jest następującymi narzędziami:

- gadzety, foldery, plakietki, ulotki,
- strona internetowa,
- udział w imprezach lokalnych i regionalnych,
- biuletyn dotyczący spraw lokalnych, dwumiesięcznik „*Więści z Gminy Puchaczów*”, prezentujący informacje i aktualności. Publikacja dostępna jest w miejscach publicznych nieodpłatnie,
- w Urzędzie Gminy dostępne są dla osób przyjezdnych ulotki i foldery, zawierające informacje o gminie, w tym dane teleadresowe głównych instytucji,
- informacja o gminie zawarta jest w Gospodarczym Atlasie Polski.

W odniesieniu do samorządów terytorialnych możliwa jest do zastosowania nowoczesna koncepcja reklamy, tzw. „promocji miejsc”. Tego rodzaju promocja wydaje się właściwym narzędziem do zastosowania przez gminę Puchaczów, w kontekście planowanego rozwoju gospodarczego gminy.

Gmina Puchaczów realizowała projekt pt.: „Kampania promocyjna Gminy Puchaczów”. Projekt współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnego na rzecz programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów.

W ramach projektu został opracowany i wydany folder, ulotki oraz ścianka wystawiennicza o gminie Puchaczów. Działania te przyczyniły się niewątpliwie do promocji i rozwoju gminy, wzmocnienia jej potencjału miejscowego, szans tkwiących w otoczeniu oraz ukazały wszelkie pozytywne aspekty związane z gminą jako instytucją atrakcyjną, otwartą i przyjazną dla jej mieszkańców i gości. Ponadto projekt posłużył ukazaniu najpiękniejszych i najciekawszych zakątków naszej gminy, jej walorów turystycznych i rekreacyjnych, co wpłynie na zwiększenie liczby odwiedzających gości, oraz przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Inwestycje gminne i zadania współfinansowane z Unii Europejskiej:

„**Budowa sieci kanalizacyjnej dla miejscowości: Ciechanki, Ostrówek, Szpica, Zawadów i Jasieniec**”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 Oś Priorytetowa VI. Środowisko i czysta energia, Kat. I Gospodarka wodno-ściekowa;

„Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Puchaczów”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Działania 321 „Podstawowe Usługi dla Gospodarki i Ludności Wiejskiej” objętego PROW na lata 2007 -2013;

„Wirtualne Powiaty. Budowa Społeczeństwa Informacyjnego na Lubelszczyźnie. Etap III”. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007 – 2013 Oś Priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne Działanie 4.1. Społeczeństwo informacyjne;

„Doposażenie placu zabaw dla dzieci w miejscowości Ostrówek”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnego na rzecz programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów;

„Partnerstwo ponad granicami - transgraniczne spotkania Gminy Puchaczów, Lubliniec, Lublítów” – wsparcie udzielone przez Norwegię dofinansowanie ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Programu Wspierania Inicjatyw Transgranicznych w Euroregionie Bug;

„Wielobarwny wypoczynek. Budowa ścieżki rowerowej na terenie Pojezierza Łęczyńsko – Włodawskiego”. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego Oś Priorytetowa VII: Kultura, Turystyka i Współpraca Międzyregionalna Działanie 7.1 Infrastruktura kultury i turystyki. Projekt był realizowany przez trzy jednostki administracyjne: Starostwo Powiatowe w Łęcznej, Gmina Ludwin, Gmina Puchaczów;

„JARMARK PUCHACZOWSKI jako obraz historii, tradycji i kultury ukazany w integracji społeczności lokalnej gminy Puchaczów”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnego na rzecz programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów;

„Kampania promocyjna gminy Puchaczów”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnego na rzecz programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów;

„Promocja lokalnych walorów kulinarnych gminy Puchaczów”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnego na rzecz programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów;

„Remont budynku GOK w Puchaczowie”. Projekt w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju PROW” lata 2007 – 2013 dla operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania Odnowa i rozwój wsi;

„Orlik 2012”. Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”. W Puchaczowie przy Zespole Szkół powstał kompleks boisk sportowych w ramach rządowego programu Moje Boisko „ORLIK 2012”. Realizacja w okresie: 14.06.2010r. - 31.12.2010r.;

Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”. W Ostrówku powstał kompleks boisk sportowych w ramach rządowego programu Moje Boisko „ORLIK 2012”. Realizacja projektu nastąpiła w okresie: 23.08.2011r. - 31.12.2011r.;

Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”. W Nadrybiu powstał kompleks boisk sportowych w ramach rządowego programu Moje Boisko „ORLIK 2012” Realizacja projektu nastąpiła w okresie: 28.09.2012r. - 28.12.2012r.

Wartość inwestycji wyniosła: 1 111 370,89 zł. Pozyskane dofinansowanie ze środków budżetu województwa: 100 000,00 zł. Pozyskane dofinansowanie ze środków budżetu Ministerstwa Sportu i Turystyki: 333 000,00 zł;

Budowa składanego lodowiska sezonowego w ramach pilotażowego programu „Biały Orlik” w Puchaczowie. Realizacja projektu nastąpiła w okresie: 23.12.2010r. - 31.12.2010r.;

Dożynki gminne – Puchaczów 2012. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnego na rzecz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów”. Realizacja projektu nastąpiła w okresie: 25.07.2011r. – 30.10.2012r.;

Zakup pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw w szkołach filialnych w ramach Rządowego Programu Radosna Szkoła;

„Piknik rodzinny 2013 – organizacja dwóch imprez sportowo - rekreacyjnych w gminie Puchaczów”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnego na rzecz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów;

„Jarmark tradycji i kultury ludowej – Puchaczów 2013”. Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Rolnego na rzecz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 w ramach działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie małych projektów.

4.9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczną tworzą organy administracji rządowej i samorządowej, przy współdziałaniu organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń, kościoła, innych związków wyznaniowych, pracodawców oraz osób fizycznych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Puchaczów realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej. Środki na realizację zadań statutowych Ośrodka pochodzą z budżetu państwa – na zadania zlecone gminie i z budżetu gminy – na zadania własne.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z wymienionych okoliczności, tj.: sieroctwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm i narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa.

Krąg osób i rodzin korzystających z różnorodnych form wsparcia jest szeroki i odzwierciedla problemy występujące w gminie. Niejednokrotnie osoby i rodziny korzystają równocześnie z pomocy realizowanej przez inne podmioty (zasiłki rodzinne, stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe, itp.).

Tabela nr 7. Powody korzystania z pomocy w latach 2010-2013:

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	56	166	70	243	85	254	82	241
sieroctwo	16	59	22	70	20	63	19	56
bezdomność	1	1	-	-	-	-	-	-
bezrobocie	55	202	50	169	44	133	58	172
niepełnosprawność	56	162	56	170	57	157	48	125
długotrwała lub ciężka choroba	69	236	73	231	75	75	81	263
potrzeba ochrony macierzyństwa, wielodzietność	2	15	12	74	5	23	3	13
bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia gosp. domowego	28	117	29	129	32	156	45	209

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Puchaczów na lata 2015 - 2020

alkoholizm	4	7	12	30	13	20	17	30
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	-	-	1	1	5	12	3	3
zdarzenia losowe	3	11	-	-	8	31	-	-
Ogółem	290	976	325	1117	344	924	356	1112

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Z przeprowadzonej analizy danych wynika, iż najczęstszą przyczyną udzielania pomocy mieszkańcom gminy Puchaczów jest ubóstwo i długotrwała choroba, w następnej kolejności bezrobocie i niepełnosprawność.

Poziom ubóstwa szczególnie widoczny jest w rodzinach bezrobotnych, wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci, oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych. W 2013 roku przyznano pomoc 82 rodzinom z tytułu ubóstwa, tj. 241 osobom, natomiast z powodu długotrwałej choroby wsparciem objęto 81 rodzin, tj. 263 osób w rodzinach.

Kolejnym co do wielkości problemem będącym podstawą do ubiegania się o pomoc jest bezrobocie. Bezrobocie obniża standard życia i bezpośrednio wpływa na poziom życia rodzin. W 2013 roku z tego tytułu pomocy udzielono 58 rodzinom, tj. 172 osobom.

Dużo osób korzystających z pomocy stanowią również osoby nie radzące sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Najczęściej problem ten dotyczy rodzin wielodzietnych, które często pozostają bez pracy. Bezradność wynika także z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi, związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. W 2013 roku z powodu bezradności udzielono pomocy 45 rodzinom, tj. 209 osobom.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń (pieniężnych bądź niepieniężnych),
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Tabela nr 8. Dane o osobach korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2013:

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	2013
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych – ogółem				
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	238	252	269	292
Liczba świadczeń pieniężnych	x	119	143	135
Liczba świadczeń niepieniężnych	x	137	144	159
Liczba rodzin ogółem	123	129	138	143
Liczba osób w rodzinach	398	412	419	444
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych - ogółem				
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	238	252	269	292
Liczba rodzin ogółem	123	129	138	143
Liczba osób w rodzinach	398	412	419	444
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych - ogółem				
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie	-	-	1	1
Liczba rodzin	-	-	1	1
Liczba osób w rodzinach	-	-	4	4

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Do najczęściej udzielanych świadczeń z pomocy społecznej należą świadczenia pieniężne, tj. zasiłek celowy, specjalny celowy, okresowy, stały oraz świadczenia niepieniężne, tj. praca socjalna, poradnictwo, pomoc rzeczowa, schronienie, posiłek, usługi opiekuńcze, dom pomocy społecznej, sprawienie pogrzebu.

Tabela nr 9. Liczba wybranych świadczeń przyznanych z pomocy społecznej w latach 2010-2013:

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
zasiłki stałe	102	155	175	152
zasiłki okresowe	67	88	98	124
dożywianie	15 154	17 190	18 821	19 871
usługi opiekuńcze	30	3 374	2 776	1 146
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	-	-	120	204

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Szczególne wsparcie ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej kierowane jest do dzieci zamieszkałych na terenie gminy i uczących się w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy dożywianie dzieci. Gmina Puchaczów od 2006r. realizowała rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem było ograniczenie zjawiska głodu i niedożywienia. Często obiad w szkolnej stołówce stanowi jedyny gorący posiłek dziecka w ciągu dnia.

W ramach realizowanego przez gminę programu w 2013r. skorzystało z niego 154 osoby, w tym 153 dzieci i młodzieży szkolnej.

Kontynuacją wyżej wskazanego programu jest wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020, który gmina realizuje od stycznia 2014r.

Ponadto Rada Gminy Puchaczów w lutym 2014r. podjęła uchwałę w sprawie: ustanowienia programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy Puchaczów w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Program umożliwia udzielenie pomocy w formie posiłku dziecku na wniosek dyrektora szkoły lub przedszkola, bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego i wydawania decyzji administracyjnej.

W ramach programu możliwe jest również udzielenie wsparcia osobom i rodzinom, w szczególności samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

W 2013r. objęto wsparciem 17 uczniów na wniosek dyrektora szkoły lub przedszkola. Łączna liczba posiłków – 1922.

Ponadto w ramach programu wypłacono 80 zasiłków celowych dla 45 rodzin (liczba osób w rodzinach – 178) z przeznaczeniem na zakup żywności.

Zgodnie z art. 4 ustawy o pomocy społecznej osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej zobowiązane są do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Szczególnie istotny jest aktywny udział osób i rodzin ubiegających się o pomoc, chęć współpracy oraz właściwe i w pełni wykorzystanie własnych możliwości i uprawnień. Dlatego też podstawowym narzędziem pracy jest szeroko rozumiana **praca socjalna**.

Tabela nr 10. Liczba świadczeń w formie pracy socjalnej:

Praca socjalna	2010	2011	2012	2013
liczba rodzin	99	168	175	214
liczba osób w rodzinie	334	497	500	596

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Zdecydowanie z roku na rok zwiększa się liczba klientów wymagających wsparcia w formie pracy socjalnej. W bezpośredniej pracy z klientem pomocy społecznej należy podejmować takie działania, aby zmienił on swój sposób myślenia, z postawy z biernej i roszczeniowej na aktywną i zaangażowaną. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni pomagają w kompletowaniu dokumentów niezbędnych do uzyskania skierowania

i umieszczenia w zakładzie opiekuńczo – leczniczym, domu pomocy społecznej, otrzymania świadczenia rentowego z ZUS, KRUS, zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, orzeczeni o niezdolności do pracy, karty parkingowej, itp.

Ponadto przeprowadzają wywiady środowiskowe dla potrzeb innych ośrodków pomocy społecznej, kierują osoby uzależnione od alkoholu do placówek leczenia odwykowego (Poradnia Terapii Uzależnień w Łęcznej, Łęczyński Ośrodek Terapii Profilaktyki i Terapii „Monar”, GKP i RPA i Punkt Konsultacyjny w Puchaczowie, oddziały odwykowe w szpitalach psychiatrycznych), udzielają informacji w zakresie uzyskania zasiłku pogrzebowego, itp.

Pracownicy socjalni prowadzą także pracę socjalną w oparciu o kontrakt socjalny. Kontrakt jest pisemną umową pomiędzy osobą korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej a pracownikiem socjalnym, która określa sposób współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej.

Kontrakt socjalny nakłada na osobę i rodzinę szereg zobowiązań monitorowanych przez pracownika socjalnego. Należyte wywiązywanie się z ustaleń może być wynagradzane pomocą finansową. Taki sposób działania ma na celu pobudzanie większej aktywności klienta i działa mobilizująco na poszukiwanie samodzielnych rozwiązań. Prowadzi do zbudowania świadomości osoby lub rodziny, że tkwi w niej potencjał do zmian, a wszystkie jej wysiłki są wspierane przez pracownika socjalnego.

Pracownicy socjalni współpracują także z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie przekazywania informacji o aktualnych ofertach pracy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy, korzystającym z pomocy społecznej (prace społecznie użyteczne), informują zainteresowane osoby o możliwości skorzystania z poradnictwa zawodowego w PUP oraz kierują na szkolenia organizowane przez urząd pracy.

- Ośrodek Pomocy Społecznej także realizuje projekt systemowy pt.: „Spektrum możliwości”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.
- W roku 2013 koszt całkowity projektu to 59.526,00 zł. W 2013r. program był adresowany do 7 osób bezrobotnych bądź nieaktywnych zawodowo, w wieku aktywności zawodowej, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej i są mieszkańcami gminy Puchaczów.

Cel główny projektu – aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna i zdrowotna korzystających z pomocy społecznej 7 mieszkańców gminy Puchaczów.

Cele szczegółowe:

- nabycie kluczowych umiejętności społecznych poprzez aktywną integrację;
- uzyskanie lub podniesienie kwalifikacji zawodowych dostosowanych do rynku pracy;
- zwiększenie motywacji do działania i zaufania we własne siły.

Projekt zakłada kompleksowe wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wykorzystując instrumenty aktywizacji społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej oraz zawodowej. Uczestnicy są objęci różnorodnymi działaniami w projekcie. Ze wszystkimi beneficjentami zawarto kontrakty socjalne.

W ramach projektu beneficjenci ukończyli następujące kursy, bądź szkolenia:

- Trening kompetencji i umiejętności społecznych - wsparcie psychologiczne (zajęcia grupowe i konsultacje indywidualne);
- Warsztaty z doradcą zawodowym (zajęcia grupowe i konsultacje indywidualne);
- Szkolenia i kursy zawodowe, które pozwoliły na zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych bądź umiejętności, tj.:
 - Fryzjer,
 - Obsługa kasy fiskalnej oraz podstawy obsługi komputera,
 - Opieka nad osobą starszą i niepełnosprawną,
 - Kierowca wózków jezdniowych.

Organizując szkolenia zawodowe kierowano się diagnozą potrzeb wynikającą z rodzinnego wywiadu środowiskowego, kontraktu socjalnego oraz z konsultacji z doradcą zawodowym, uwzględniając przy tym predyspozycje, stan zdrowia, zgłaszane oczekiwania.

Ponadto w ramach projektu OPS zorganizował **3-miesięczny staż**, który umożliwił zdobycie doświadczenia zawodowego i podstawowych umiejętności praktycznych, po wcześniejszym ukończeniu szkolenia „Obsługa kasy fiskalnej”. Z tej formy wsparcia skorzystała 1 osoba.

Udział w projekcie był całkowicie bezpłatny. Uczestnicy projektu poza w/w wsparciem otrzymali zwrot kosztów dojazdu na zajęcia, materiały szkoleniowe, materiały promocyjne, ubezpieczenie NW, badania lekarskie oraz wyżywienie. Ponadto beneficjenci korzystali ze wsparcia finansowego w formie zasiłków celowych na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej organizuje także zbiórki darów w ramach **Ogólnopolskiej Akcji Charytatywnej „Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę”**. W roku 2013 zbiórkę przeprowadzono w siedzibie ośrodka, szkołach oraz w placówkach handlowych. W ramach akcji udało się zebrać **305,90 kg darów** (m.in. żywność długoterminowa, środki czystości i higieny osobistej, odzież, obuwie, zabawki, artykuły szkolne i piapiernicze).

Zgromadzone dary przekazano w okresie świątecznym **35 rodzinom i dzieciom** najbardziej potrzebującym z terenu gminy Puchaczów.

W bezpośredniej pracy z klientem pomocy społecznej należy podejmować takie działania, aby zmienił on swój sposób myślenia, z postawy z biernej i roszczeniowej na aktywną i zaangażowaną.

Przy wykonywaniu swoich zadań Ośrodek od wielu lat współpracuje z przedstawicielami gminy, instytucjami i organizacjami takimi jak: radni, sołtysi, szkoły, sąd, kuratorzy, zakłady pracy, zakłady opieki zdrowotnej i inne ośrodki pomocy społecznej.

Rozdział 5. Diagnoza problemów społecznych

Przedmiotem diagnozy są problemy charakterystyczne dla różnych grup społecznych w danym środowisku lokalnym, o różnym stopniu ich nasilenia, tj. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie, uzależnienia, problemy opiekuńczo-wychowawcze, bezdomność, problemy osób starszych.

Zdiagnozowane problemy wymagają wszechstronnych i różnorodnych działań w celu ich minimalizowania, przeciwdziałania i rozwiązywania.

W oparciu o zebrane materiały, dane statystyczne, dostępne informacje dokonano diagnozy najbardziej istotnych problemów, z jakimi boryka się gmina Puchaczów.

5.1. Ubóstwo

Ograniczenie skali ubóstwa należy do głównych celów działań podejmowanych w obszarze polityki społecznej, zarówno na gruncie europejskim, jak i krajowym. Polska zalicza się do najbiedniejszych krajów Unii Europejskiej.

Ubogie są te gospodarstwa domowe, które nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb uznanych w danych warunkach za podstawowe. W podejściu względnym ubóstwo rozważane jest jako forma nierówności, nadmiernego dystansu między poziomem życia poszczególnych grup ludności: ubogie są te rodziny, których poziom życia jest znacznie niższy niż pozostałych członków społeczeństwa.

Ustawowa granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (miesięczny dochód osoby samotnie gospodarującej lub przypadającej na jedną osobę w gospodarstwie domowym) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej. Od października 2012r. kryteria dochodowe wynoszą: 542 zł na osobę samotnie gospodarującą i 456 zł na osobę w rodzinie.

W woj. lubelskim w roku 2012 wskaźnik ubóstwa odnotowano na poziomie 8,5 %, co sytuuje nasz region wśród 6 województw o najwyższym stopniu zagrożenia ubóstwem.

W gminie Puchaczów poziom ubóstwa jest szczególnie zauważalny w rodzinach wielodzietnych, w rodzinach dotkniętych bezrobociem, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach charakteryzujących się bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela nr 11. Pomoc udzielana z powodu ubóstwa w latach 2010-2013:

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	56	166	70	243	85	254	82	241

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Ubóstwo jest najczęściej wskazywaną trudną sytuacją życiową, z powodu której OPS udzielał świadczenia pomocy społecznej. W roku 2010 wsparcia z tego powodu udzielono 56 rodzinom, a już w 2013r. – 82 rodzinom (241 osób w rodzinach). Tendencja wzrostowa jest niepokojąca.

W ostatnich latach gmina Puchaczów we współpracy ze Stowarzyszeniem „Nasza Świetlica - Pomocna Dłoń” w Bogdanie realizowała Program PEAD – „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”. W 2013r. rozdysponowano **28 ton żywności dla 373 osób**, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Obecnie Program PEAD zastąpi Program Operacyjny Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym 2014-2020 - FEAD.

Program (tytuł roboczy „Pomoc Żywnościowa”) wpisuje się w krajowe i unijne strategie walki z wykluczeniem społecznym i ubóstwem, celem jest włączenie społeczne.

Głównym celem Programu jest wspieranie osób i rodzin podlegających deprivacji materialnej, zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób najbardziej potrzebujących, czyli zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Wsparcie będzie kierowane do osób najuboższych przez dostarczanie im produktów spożywczych wysokiej jakości lub zapewnienie posiłku.

Przyjęto, że w latach 2014–2015 pomocą w pierwszej kolejności będą objęci ci, których dochody nie przekraczają 813 zł – w przypadku osoby samotnej i 684 zł – na członka rodziny. Natomiast od 2016r. kryteria mogą ulec zmianie (nowe zasady będą ogłaszane w wytycznych).

Program będzie realizowany na terenie całego kraju. Zakłada się, że pomocą objętych zostanie ponad 2,5 mln osób rocznie.

Program będzie realizowany w oparciu o 4 podstawowe operacje:

- dostawy żywności;
- dystrybucja żywności;
- działania na rzecz włączenia społecznego;
- działania dotyczące pomocy technicznej.

Do realizacji PO PŻ w 2014r. wybrano 4 organizacje: Federację Banków Żywności, Caritas Polska, Polski Komitet Pomocy Społecznej i Polski Czerwony Krzyż. Dystrybucja żywności i realizacja innych, ujętych w programie działań, będzie się odbywać za pośrednictwem organizacji lokalnych. Program będzie wdrażany przez: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Finansów oraz Agencję Rynku Rolnego.

5.2. Bezrobocie

Bezrobocie jest problemem złożonym i różnie definiowanym. Szerszą kategorią jest pozostawanie bez pracy lub nieaktywność zawodowa. Są to kategorie szczególnie istotne z punktu widzenia klientów pomocy społecznej oraz programów adresowanych do nich w ramach tego systemu.

Bezrobocie to stan, w którym człowiek w dramatyczny sposób pozbawiony jest stałych dochodów jako ekwiwalentu za wykonywaną pracę i który znacznie ogranicza wykorzystywanie własnych umiejętności zawodowych. Zjawisko bezrobocia należy do najbardziej palących problemów społecznych. Wysoka ranga problemu bezrobocia wynika z ekonomicznego, społecznego i politycznego znaczenia tego zjawiska.

Masowość zjawiska bezrobocia, a zwłaszcza jego długotrwałość, powodują wiele negatywnych następstw, i to zarówno w wymiarze indywidualnym jak i społecznym. Bezrobocie jest dotkliwe nie tylko dla osób pozostających bez pracy, lecz także dla ich rodzin. W funkcjonowaniu rodzin dotkniętych bezrobociem dochodzi do poważnych zakłóceń i dezorganizacji. Negatywne zmiany mogą dotyczyć wszystkich funkcji rodziny. Utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstawanie napięć i konfliktów w rodzinie, także powoduje osłabienie związków uczuciowych. Ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokajania podstawowych potrzeb. Bezrobocie rodziców nie stwarza poczucia bezpieczeństwa u dzieci i negatywnie wpływa na ich dalszą edukację. Często prowadzi do rozpadu rodziny i może być zagrożeniem przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych, a w konsekwencji dziedziczenie statusu bezrobotnego.

Po dłuższym okresie pozostawania bez pracy rozpoczyna się proces destrukcji. Należy tu wspomnieć o możliwych konsekwencjach, t.j. izolacja społeczna, długotrwały stres, pogorszenie zdrowia psychicznego i fizycznego, niewystarczający stopień mobilności zawodowej i zwiększone trudności w znalezieniu nowej pracy, lęk, poczucie niższej wartości, odczuwanie bezrobocia jako klęski życiowej, frustracja wywołująca apatię i agresję, obojętność.

Bezrobocie jest główną „siłą sprawczą” ubóstwa rodzin, a jego długotrwałość prowadzi do marginalizacji społecznej.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska głównie ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz „pracy na czarno”.

Skala bezrobocia w oparciu o dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Łęcznej:

Tabela nr 12. Podstawowe dane o osobach bezrobotnych w gminie Puchaczów:

Bezrobotni zarejestrowani według płci	2010	2011	2012	2013
Ogółem	203	172	186	176
Mężczyźni	85	65	80	67
Kobiety	118	107	106	109

Źródło: dane statystyczne PUP w Łęcznej.

Dane zamieszczone w powyższej tabeli wskazują na wysokie bezrobocie, które dotyczy głównie kobiet. Najwięcej bezrobotnych kobiet było zarejestrowanych w 2010 i 2013 roku. Taka sytuacja może być podyktowana tym, że w gminie Puchaczów wyraźnie odczuwa się mniejsze zatrudnienie dla kobiet. Sytuacja taka jest dość typowa dla miejsc, w których przeważają zakłady zatrudniające w większości mężczyzn. Gmina Puchaczów znajduje się w obrębie Powiatu Łęczyńskiego, gdzie największym zakładem pracy jest Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w Bogdance, który w większości zatrudnia mężczyzn.

Tabela nr 13. Struktura zarejestrowania bezrobotnych w PUP w Łęcznej w 2013r.:

Struktura zarejestrowania	Ogółem
Uprawnieni do zasiłku	13
Uprawnione do zasiłku kobiety	4
Bezrobotni zwolnieni z winy zakładu pracy	3
Osoby powyżej 50 r. ż.	26
Osoby do 25 r. ż.	50
Osoby, które ukończyły szkołę wyższą do 27 r. ż.	3
Staż bezrobocia do 1 miesiąca	27
Staż bezrobocia 1-3 miesięcy	30
Staż bezrobocia 3-6 miesięcy	28
Staż bezrobocia 6-12 miesięcy	51

Źródło: dane statystyczne PUP w Łęcznej.

W gminie Puchaczów w 2013r. najwięcej, bo aż 51 było zarejestrowanych osób bezrobotnych, których okres pozostawania bez pracy wynosił od 6 do 12 miesięcy. Następnie u 30 osób czas pozostawania bez pracy kształtował się na poziomie 1-3 miesięcy. W okresie

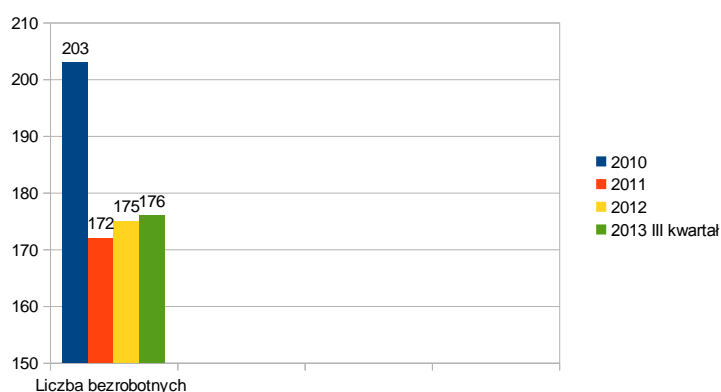
od 3 do 6 miesięcy było zarejestrowanych 28 osób bezrobotnych, a do 1 miesiąca – 27 bezrobotnych.

Jeśli chodzi o wiek, to aż 50 osób zarejestrowanych znajdowało się w wieku do 25 roku życia. Osób powyżej 50 r. ż. było 26, a najmniej, bo 3 to osoby po ukończeniu studiów wyższych do 27 r. ż.

Wśród zarejestrowanych było 13 osób, które nabyły uprawnienia do zasiłku dla bezrobotnych, w tym 4 kobiety. Natomiast 3 osoby utraciły pracę z winy zakładu pracy.

Ogółem należy stwierdzić, że znaczna część osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP to osoby młode.

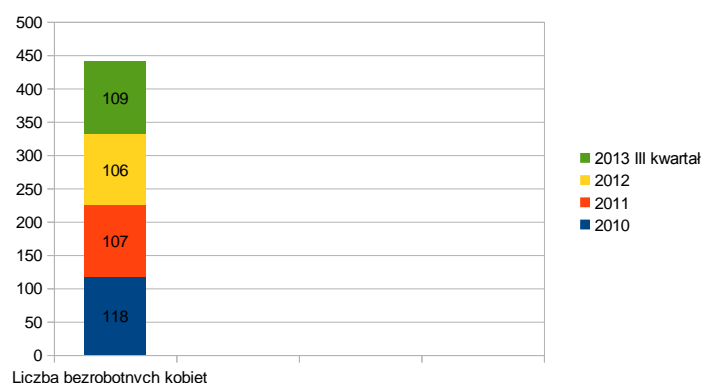
Wykres nr 3. Ilość osób bezrobotnych w gminie Puchaczów w latach 2010-2013:

Źródło: dane statystyczne PUP w Łęcznej.

W roku 2010 w gminie Puchaczów zanotowano największe bezrobocie, bo aż 203 osoby w porównaniu do kolejnych lat. W 2011r. osób bezrobotnych było 172, a w roku następnym 2012 – 175. Do końca III kwartału 2013r. zarejestrowano 176 osób.

Wykres nr 4. Ilość bezrobotnych kobiet w gminie Puchaczów w latach 2010-2013:

Źródło: dane statystyczne PUP w Łęcznej.

Z powyższego wykresu wynika, iż, że najwięcej bezrobotnych kobiet zarejestrowanych było w 2010 roku - 118 osób, nieco mniej w 2013r. (III kwartał), bo 109 osób. Prawie na jednakowym poziomie przedstawiały się lata 2011 - 107 osób; 2012 -106 osób.

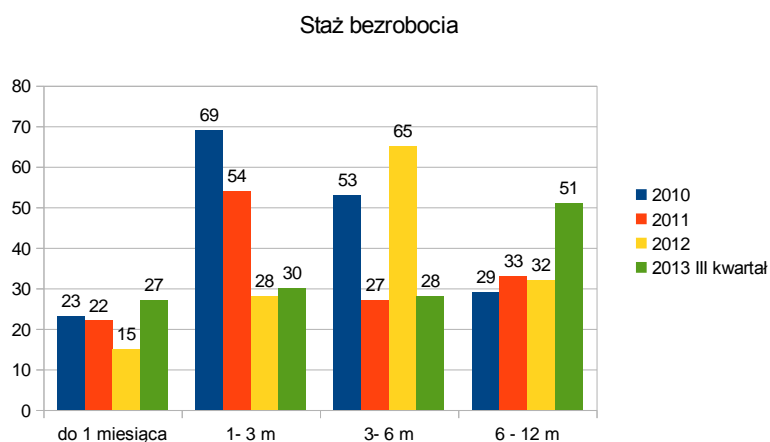
Wykres nr 5. Ilość bezrobotnych mężczyzn w gminie Puchaczów w latach 2010-2013:

Źródło: dane statystyczne PUP w Łęcznej.

Jak wynika z powyższych danych, w 2010 roku bezrobotnych mężczyzn zarejestrowanych było 85, w kolejnym roku 2011 odnotowano 65 bezrobotnych mężczyzn, natomiast w 2012 i 2013 (III kwartał) bezrobocie mężczyzn utrzymywało się na poziomie 69 osób.

Wykres nr 6. Struktura zarejestrowania osób bezrobotnych z gminy Puchaczów w latach 2010-2013:

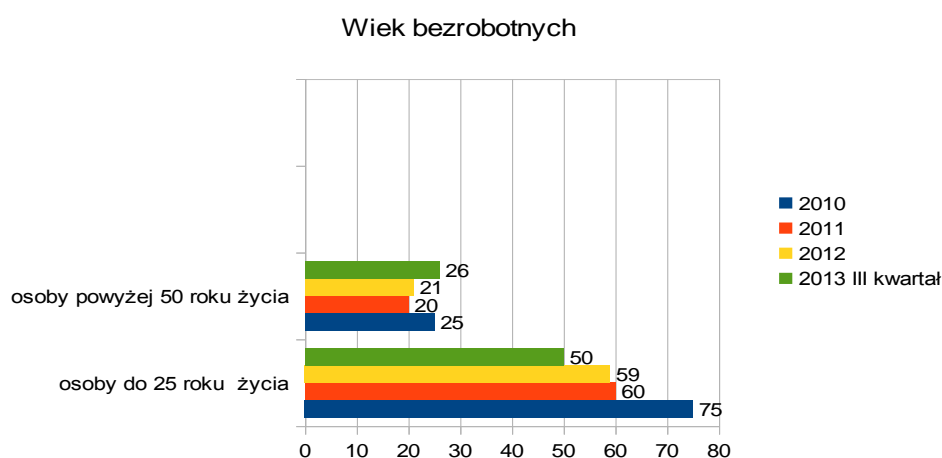
Źródło: dane statystyczne PUP w Łęcznej.

Powyższy wykres przedstawia strukturę zarejestrowanych osób bezrobotnych, wg 4 przedziałów, tj. stażu bezrobocia do 1 miesiąca, 1-3 miesiące, 3-6 miesięcy, 6-12

miesiący. Należy zauważyć, iż w 2010r. było 69 osób bezrobotnych, u których okres pozostawania bez pracy wynosił od 1-3 miesięcy. Tendencja spadkowa zaznaczyła się w 2012r., gdzie u 65 osób staż pozostawania bez zatrudnienia wynosił 3-6 miesięcy. W 2013 roku odnotowano 51 osób bezrobotnych, których staż bezrobocia wynosił 6-12 miesięcy.

Na sytuację osób bezrobotnych także wpływa wiek.

Wykres nr 7. Wiek osób bezrobotnych z gminy Puchaczów w latach 2010-2013:

Źródło: dane statystyczne PUP w Łęcznej.

W 2010 roku najwięcej bezrobotnych to osoby młode - do 25 roku życia – 75. Kolejne lata, tj. 2011 - 60 osób, 2012 - 59 osób bezrobotnych. Nieco niższe bezrobocie kształtowało się w 2013r. (do końca III kwartału), w którym odnotowano 50 osób bezrobotnych. Osób powyżej 50 r. ż. najwięcej, bo 26 zarejestrowano w III kwartale 2013r., a najmniej w 2012r. - 21 osób.

Należy zwrócić uwagę, iż poważnym problemem jest bezrobocie osób młodych. Mogą oni doświadczać syndromu braku perspektyw, związanego z odczuciem zablokowania szans rozwoju osobistego, niemożnością realizowania planów życiowych, niepewnością i strachem przed przyszłością, a często także negatywną oceną sytuacji w kraju i brakiem wiary w zmianę na lepsze. Młodzież traci najwięcej, jeśli chodzi o społeczeństwo.

Wykres nr 8. Ilość osób bezrobotnych z gminy Puchaczów uprawnionych do zasiłku w 2010-2013:

Źródło: dane statystyczne PUP w Łęcznej.

Powyższy wykres prezentuje osoby bezrobotne, które nabyły prawo do otrzymywania zasiłku z tytułu pozostawania bez pracy. Najwięcej ich było w 2010r. - 19 osób, zaś w 2011r. -16 osób, natomiast w 2012 i 2013 - 13 osób, które otrzymały zasiłek dla bezrobotnych.

Prezentacja wybranych działań podejmowanych na rzecz osób bezrobotnych.

Zgodnie z obowiązującą Ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu aktywna polityka rynku pracy obejmuje:

- pośrednictwo pracy – to bezpłatna usługa polegająca na udzielaniu pomocy bezrobotnym i innym osobom poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, oraz udzielanie pomocy pracodawcom w znalezieniu odpowiednich pracowników;
- poradnictwo zawodowe, które polega na udzielaniu bezrobotnym i innym osobom poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia, w planowaniu rozwoju kariery zawodowej, a także na przygotowaniu do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy; poradnictwo może być świadczone w formie porady indywidualnej lub grupowej;
- szkolenia - pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia; mogą być indywidualne lub grupowe;

- jednorazowa pomoc na podjęcie własnej działalności gospodarczej;
- prace interwencyjne, które są klasycznym instrumentem czynnej walki z bezrobociem, powinni być do nich kierowani głównie bezrobotni absolwenci i osoby pozostające bez pracy dłużej niż 6 miesięcy;
- roboty publiczne - są to prace wykonywane przez bezrobotnych, zatrudnionych w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy, zorganizowane przez gminę;
- staż i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy;
- prace społecznie użyteczne - prace wykonywane przez osoby uprawnione, tj. osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej oraz osoby uczestniczące w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej lub indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, jeżeli podjęły uczestnictwo w tych formach organizowanych przez gminę w organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej;
- aktywizacja osób bezrobotnych do 30 roku życia – bon szkoleniowy, bon stażowy, bon na zatrudnienie, bon na zasiedlenie, refundacja składek na ubezpieczenie społeczne.

Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy stworzyła nowe szanse wspierania osób bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia. Jednym z nowych instrumentów jest Program Aktywizacja i Integracja (PAI). Program ma prowadzić do poprawy sytuacji na rynku pracy osób bezrobotnych.

Do udziału w PAI będą kierowani bezrobotni, dla których został ustalony III profil pomocy, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności realizujący kontrakt socjalny. Osoba bezrobotna skierowana do PAI objęta zostanie działaniami z zakresu aktywizacji zawodowej w ramach prac społecznie użytecznych, organizowanych przez PUP, oraz działaniami w zakresie integracji społecznej, które służą kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym – działania te będą realizowane przez OPS. Realizacja PAI trwa 2 miesiące. Realizując powyższe działania niezbędne będzie zawarcie porozumienia pomiędzy gminą Puchaczów a PUP w Łącznej o realizacji PAI.

Gmina Puchaczów każdego roku organizuje prace interwencyjne, roboty publiczne oraz prace społecznie użyteczne dla mieszkańców gminy, posiadających status osoby bezrobotnej.

Tabela nr 14. Pomoc udzielana z powodu bezrobocia w latach 2010-2013:

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Bezrobocie	55	202	50	169	44	133	58	172

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Najwięcej rodzin z korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia zaewidencjonowano w roku 2013 – bo aż 58, co stanowi 172 osoby w rodzinach.

5.3. Niepełnosprawność

Jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata jest niepełnosprawność, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Pojęcie niepełnosprawności obejmuje więc kategorię zdolności do pełnienia przez człowieka ról społecznych.

Niepełnosprawność to niemożność efektywnego pełnienia ról społecznych, tj. wypełniania zobowiązania wynikającego z zajmowanej pozycji społecznej przy korzystaniu przez osobę z przysługujących jej przywilejów i praw według bardziej lub mniej określonego wzoru, a więc niemożność lub trudności w codziennej aktywności i uczestnictwie.

Oznacza to, że orzekanie o niepełnosprawności nie jest oceną stanu zdrowia osoby orzekanej, ale oceną ograniczeń w możliwości jej funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym – będących następstwem naruszenia sprawności organizmu.

Wyróżnia się trzy stopnie niepełnosprawności:

- 1) znaczny,
- 2) umiarkowany,
- 3) lekki.

Organami właściwymi do orzekania o niepełnosprawności są zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności - w Łęczyńskiej Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Posiadanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności pozwala korzystać ze wszystkich uprawnień osób niepełnosprawnych, oprócz prawa do renty.

W skład PZON wchodzi specjaliści orzecznicy, tj. lekarze, psychologowie, pracownicy socjalni, doradcy zawodowi, którzy określają stopień naruszenia sprawności organizmu

i konsekwencję tego stanu dla możliwości podjęcia pracy, pełnienia ról społecznych jakie człowiek realizuje stosownie do wieku, płci, uwarunkowań społecznych oraz ograniczeń w samodzielnej egzystencji.

PZON wypowiada się w zakresie m.in. odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby, zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej, szkolenia, w tym specjalistycznego, uczestnictwa w terapii zajęciowej, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, wydania karty parkingowej.

W przypadku osoby do lat 16 zespół określa czy istnieje konieczność stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, oraz czy istnieje konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Natomiast lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych orzeka:

- całkowitą niezdolność do pracy i do samodzielnej egzystencji (na równi traktowana ze znacznym stopniem niepełnosprawności, dawna I grupa inwalidzka),
- całkowitą niezdolność do pracy (umiarkowany stopień niepełnosprawności, II grupa),
- częściową niezdolność do pracy (lekki stopień niepełnosprawności, III grupa).

W myśl ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych **rehabilitacja osób niepełnosprawnych** oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, najwyższego poziomu funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.

Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej zalicza się:

- 1) **warsztat terapii zajęciowej** – placówka stwarzająca osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudniania. Koszty utworzenia i działalności WTZ są współfinansowane ze środków PFRON. W powiecie Łęczyńskim funkcjonuje WTZ w Janowicy (gmina Cyców), prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Łęcznej;
- 2) **turnusy rehabilitacyjne** – zorganizowana forma rehabilitacji połączona z elementami wypoczynku, której celem jest poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników (np. nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, rozwój zainteresowań). Czas trwania turnusu wynosi 14 dni;
- 3) **zakład pracy chronionej** – status zakładu otrzymuje pracodawca, który prowadzi działalność gospodarczą co najmniej 12 miesięcy, zatrudnia nie mniej niż 25 pracowników i osiąga wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych 40 % (w tym co najmniej 10 % osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności);
- 4) **zakład aktywności zawodowej** - jest przeznaczony tylko dla osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. W powiecie Łęczyńskim funkcjonuje Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej, w którym zatrudnienie mogą znaleźć także osoby niepełnosprawne z gminy Puchaczów.

Zadania pomocy społecznej na szczeblu powiatowym realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej. Do zadań powiatu realizowanych przez PCPR należy w szczególności **dofinansowanie do:**

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacji dzieci i młodzieży.

Ponadto PCPR realizuje inne zadania, tj.:

- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,

- pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie i przekwalifikowanie,
- opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudnienia, przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności,
- prowadzenie poradnictwa specjalistycznego,
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej,
- organizowanie pieczy zastępczej,
- szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu.

Tabela nr 15. Liczba mieszkańców Gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania – likwidacja barier technicznych, architektonicznych i komunikacyjnych:

Liczba mieszkańców gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania - likwidacja barier technicznych, architektonicznych, w komunikowaniu się							
2010		2011		2012		do 30.06.2013r.	
kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
4	6	5	3	15	8	6	0

Źródło: opracowanie własne PCPR w Łęcznej.

W ramach likwidacji barier technicznych, architektonicznych i w komunikowaniu się najwięcej osób niepełnosprawnych z terenu gminy Puchaczów skorzystało w 2012 roku – 23 osoby, co stanowi 15 kobiet i 8 mężczyzn.

Tabela nr 16. Liczba mieszkańców Gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania – uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych:

Liczba mieszkańców gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania - uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych							
2010		2011		2012		do 30.06.2013r.	
kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
4	3	5	5	6	7	7	5

Źródło: opracowanie własne PCPR w Łęcznej.

W ramach dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych skorzystało 13 mieszkańców gminy Puchaczów w roku 2012, a 12 osób na dzień 30.06.2013r., co może świadczyć o wzroście zainteresowania tą formą pomocy.

Tabela nr 17. Liczba mieszkańców gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych:

Liczba mieszkańców gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania - zakup przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych							
2010		2011		2012		do 30.06.2013r.	
kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
5	4	16	13	25	10	8	5

Źródło: opracowanie własne PCPR w Łęcznej.

Z dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych najwięcej osób, bo aż 35 skorzystało w roku 2012, z czego 25 kobiet i 10 mężczyzn, każdego roku kobiety stanowiły większość.

Tabela nr 18. Liczba mieszkańców gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego:

Liczba mieszkańców korzystających z dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego							
2010		2011		2012		do 30.06.2013r.	
kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
0	0	3	3	2	2	0	1

Źródło: opracowanie własne PCPR w Łęcznej.

W ramach dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego w 2011r. skorzystało 6 osób, w roku 2012 - 4 osoby, a do końca I półrocza 2013 roku jedynie 1 osoba, co może wskazywać na niewielkie zainteresowanie tą formą pomocy.

PCPR w Łęcznej realizuje także projekty. Na uwagę zasługuje projekt pod nazwą „Lepsze jutro zwiększeniem szans na samodzielność”, który jest adresowany do kobiet - ofiar przemocy domowej, wychowanków rodzin zastępczych, osób niepełnosprawnych (w stopniu umiarkowanym i znacznym), rodziców zastępczych.

Tabela nr 19. Liczba mieszkańców Gminy Puchaczów uczestniczących w projekcie „Lepsze jutro zwiększeniem szans na samodzielność”:

Liczba osób biorących udział w projekcie „Lepsze jutro zwiększeniem szans na samodzielność” zamieszkałych na terenie gminy Puchaczów							
2010		2011		2012		30.06.2013r.	
kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
0	2	2	1	3	0	5	2

Źródło: opracowanie własne PCPR w Łęcznej.

Na podstawie danych otrzymanych z PCPR w Łęcznej wynika, że do 30.06.2013r. - 7 osób wzięło udział w realizowanym projekcie, co wskazuje na stopniowy wzrost zainteresowania tą formą wsparcia.

Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się w swojej codziennej egzystencji osoby niepełnosprawne to:

- utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji,
- utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne,
- pogarszanie się sytuacji ekonomicznej,
- bariery psychologiczne,
- izolacja społeczna.

Nie da się oszacować liczby osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie gminy Puchaczów, ponieważ są to często osoby, które posiadają orzeczenia jednocześnie z różnych źródeł: ZUS, KRUS, PZON, już nie funkcjonujących komisji ds. inwalidztwa i zatrudnienia, a wymienione instytucje nie prowadzą statystyk z podziałem na gminy.

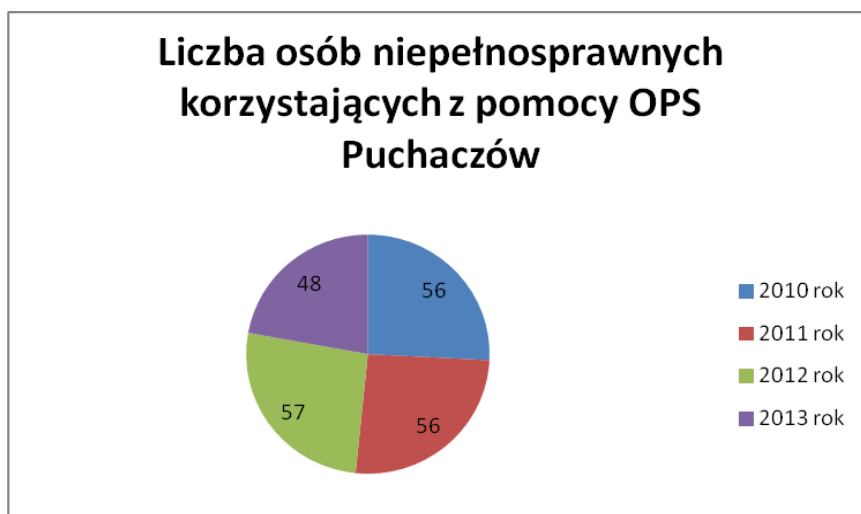
Problem osób niepełnosprawnych w gminie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym jak i społeczności lokalnej. Tematyką tą zajmuje się głównie Ośrodek Pomocy Społecznej, który udziela świadczeń zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, oraz Urząd Gminy odpowiedzialny za realizację zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń pielęgnacyjnych na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej niepełnosprawność jest jednym z piętnastu kryteriów, z powodu którego udziela się pomocy społecznej. Podstawowym świadczeniem pieniężnym jest zasiłek stały, który przysługuje:

- osobie pełnoletniej, samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, tj. 542 zł;
- osobie pełnoletniej, pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, tj. 456 zł.

Poniżej przedstawiono liczbę osób niepełnosprawnych korzystających z różnych form wsparcia w ramach pomocy społecznej.

Wykres nr 9. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia OPS w Puchaczowie w latach 2010-2013:

Źródło: opracowano własne OPS w Puchaczowie.

Jak wynika z powyższego liczba osób korzystających z pomocy w latach 2010-2013 kształtuje się na podobnym poziomie. Najwięcej, czyli 57 osób objęto wsparciem w roku 2012.

Pomoc osobom niepełnosprawnym przyznawana jest głównie w formie zasiłków stałych, celowych, specjalnych zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup leków, żywności, opału, dojazdu do placówek służby zdrowia.

Tabela nr 20. Liczba świadczeń w formie zasiłków stałych w latach 2010-2013:

wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013
liczba zasiłków stałych, w tym:	13	16	16	14
osoby samotne	10	13	13	12
osoby w rodzinie	3	3	3	2

Źródło: opracowanie własne OPS Puchaczów.

Dużym wsparciem dla osób niepełnosprawnych jest także pomoc w formie artykułów żywnościowych pozyskanych z Banku Żywności w Lublinie w ramach programu PEAD („Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”).

Ponadto udziela się wsparcia w formie usług opiekuńczych, pracy socjalnej, poradnictwa (np. pomoc przy wypełnianiu i gromadzeniu dokumentacji do PZON w Łęcznej, ZUS, KRUS, sądu rodzinnego, itp.).

Urząd Gminy w Puchaczowie przyznaje zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne:

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

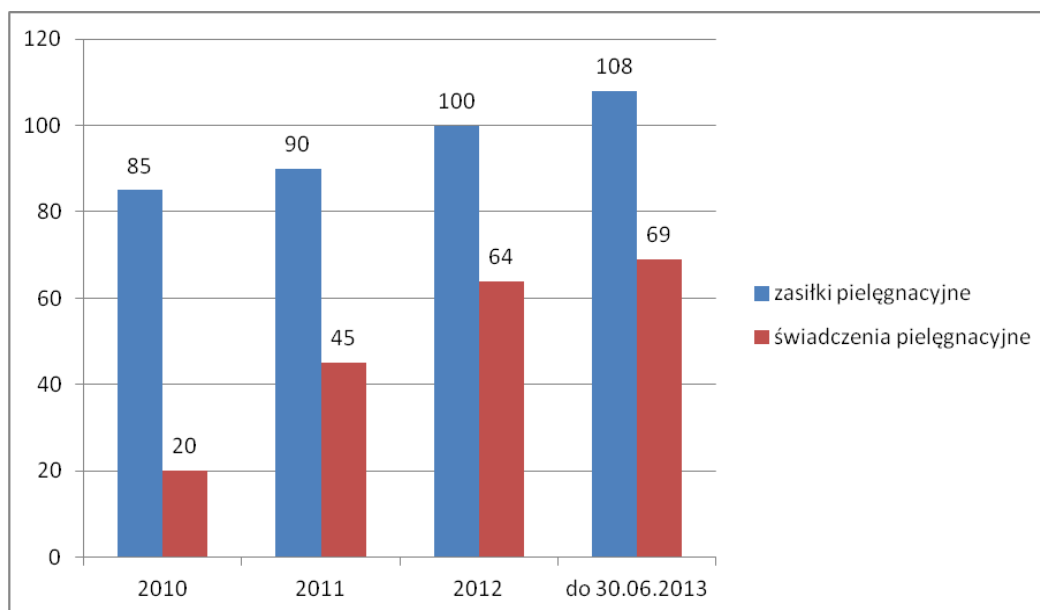
- 1) niepełnosprawnemu dziecku,
- 2) osobie niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia, jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 3) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r. życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała przed 21 rokiem życia,
- 4) osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek obecnie wynosi 153 zł miesięcznie. Jest przyznawany bez względu na dochód.

Rośnie liczba osób korzystających z zasiłków pielęgnacyjnych, natomiast od 01.01.2013r. weszła w życie ustawa, która wprowadza nowe warunki nabywania uprawnień do świadczeń pielęgnacyjnych oraz do specjalnych zasiłków opiekuńczych.

Ze świadczeń pielęgnacyjnych do 30.06.2013r. skorzystało 68 osób i 1 osoba otrzymała specjalny zasiłek opiekuńczy. Nowe przepisy wprowadziły znaczne utrudnienia, specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania opieki nad osobą legitymującą się znacznym stopniem niepełnosprawności.

Wykres nr 10. Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych:

Źródło: opracowano na podstawie danych z UG w Puchaczowie.

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania. Dotknięcie jednego z członków rodziny niesprawnością stanowi dla rodziny sytuację kryzysową. Wymaga to odpowiedniego systemu interwencji kryzysowej stwarzającej dla osoby niepełnosprawnej i jej rodziny możliwość skorzystania z efektywnego systemu wsparcia.

Tabela nr 21. Pomoc udzielana z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2010-2013:

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Długotrwała lub ciężka choroba	69	236	73	231	75	75	81	263

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Z powodu choroby najwięcej rodzin korzystało ze wsparcia OPS w Puchaczowie w roku 2013 – 81. Łączna liczba osób w rodzinach – 263. Liczba rodzin, w których występuje długotrwała lub ciężka choroba systematycznie wzrasta.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie informuje i zachęca osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności poprzez udział w zajęciach oferowanych przez placówki funkcjonujące w powiecie, tj. Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Łęcznej, Środowiskowy Dom samopomocy w Łęcznej i Milejowie (z siedzibą w Antoniowie), Warsztaty Terapii Zajęciowej w Janowicy (gmina Cyców), Łęczyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych (grupa wsparcia Klub Akacyjowa), Klub Integracji Społecznej, Spółdzielnia Socjalna „Perfekcyjni”, od niedawna działająca w Łęcznej.

Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Łęcznej

Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Łęcznej powstał w grudniu 2006r. Zatrudnia głównie osoby niepełnosprawne wymagające szczególnych warunków pracy.

Głównym profilem działalności zakładu jest gastronomia. Specjalizuje się on w żywieniu zbiorowym. Przygotowywane jest tam całodzienne wyżywienie dla pacjentów szpitala, zakładów opiekuńczo - leczniczych, przedszkoli i innych placówek. Ponadto organizowane są bankiety, przyjęcia, świadczone są usługi cateringowe dla instytucji oraz klientów indywidualnych. W siedzibie zakładu znajdują się sale wyposażone w sprzęt multimedialny do obsługi konferencji.

Zgodnie z wytycznymi ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997r. (Dz. U. z 2011r., Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) w zakładzie aktywności zawodowej mogą znaleźć zatrudnienie osoby z orzeczoną znaczną oraz umiarkowaną stopniem niepełnosprawności - u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

Obecnie na 71 osób ogółem zatrudnionych 50 (28 etatów) stanowią osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, w tym: 38 to osoby z orzeczoną znaczną stopniem niepełnosprawności, oraz 12 osób z umiarkowaną stopniem niepełnosprawności.

Wśród grupy osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładzie 26 z nich choruje na szczególne schorzenia (14 osób ze znaczną stopniem, 12 z umiarkowaną stopniem).

W zakładzie zatrudnionych jest 26 kobiet z orzeczoną stopniem niepełnosprawności.

Liczba niepełnosprawnych pracowników zamieszkujących wieś wynosi 23 osoby.

Wśród pracowników są osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich (7 osób), za pomocą kul łokciowych, lasek. Dużą grupą stanowią osoby chorujące na stwardnienie rozsiane, choroby nowotworowe, z dużą wadą wzroku, sprzężone, choroby psychiczne oraz z niepełnosprawnością intelektualną.

W działalności obsługowo - rehabilitacyjnej zatrudnionych jest 21 osób (19,5 etatów), m.in. terapeuta, pielęgniarka, pracownik socjalny, dietetyk, zaopatrzeniowiec, 2 kierowców, specjaliści ds. marketingu i administracji, księgowi, 4 kucharzy, w tym 2 z tytułem rzemieślniczym "mistrza".

W PZAZ właściwie dobierany jest rodzaj stanowiska do możliwości danego pracownika z uwzględnieniem jego predyspozycji i możliwości psychofizycznych. W zakładzie stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych zgodne są z profilem działalności gospodarczej, m.in.: pomoc kuchenna, sprzątająca, pracownik administracyjno - ekonomiczny czy obsługa barku.

Prowadzona jest także rehabilitacja zawodowa, społeczna i medyczna.

Zatrudnienie liczby osób niepełnosprawnych z terenu gminy Puchaczów w okresie: 2010 - 30.06.2013 wynosiło 3 pracowników, w tym 2 z orzeczoną znaczną stopniem niepełnosprawności (1 zatrudniony do 17.01.2013r.), oraz 1 pracownik z umiarkowaną stopniem. Na liście oczekujących do zatrudnienia w PZAZ z gminy Puchaczów jest 6 osób.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łęcznej

Środowiskowy Dom Samopomocy w Łęcznej jest ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub

zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także integracji społecznej.

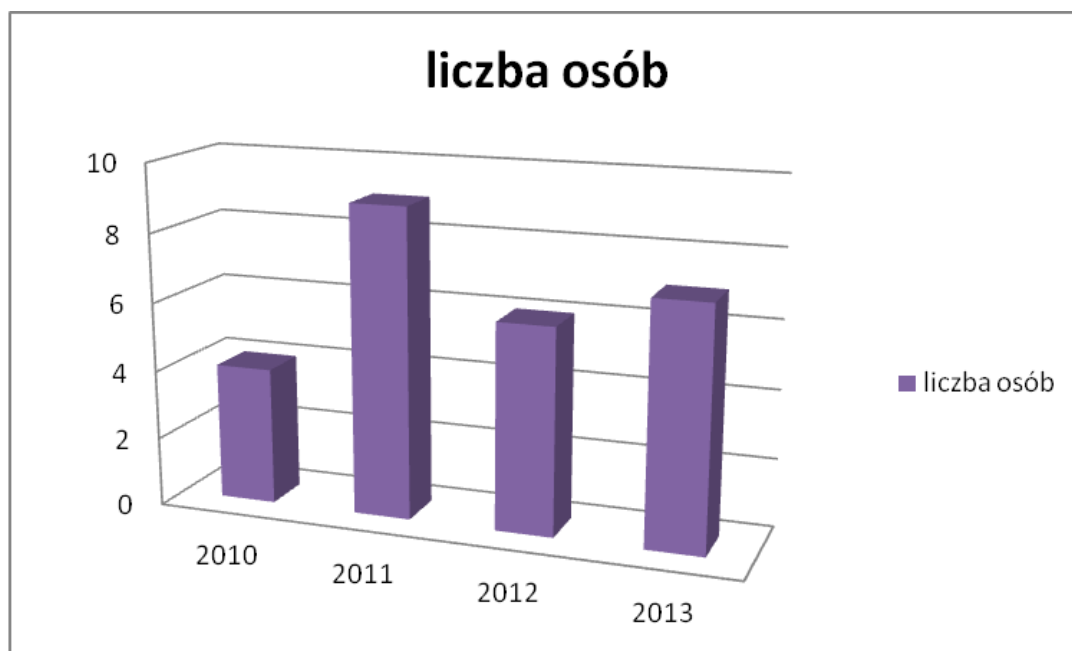
ŚDS w Łęcznej powstał w grudniu 1995r. jako dom dziennego pobytu, którego celem jest wszechstronna pomoc skierowana do osób z zaburzeniami psychicznymi, co zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego odnosi się do osób:

- a) chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne);
- b) upośledzonych umysłowo;
- c) wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Placówka jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej funkcjonującą w ramach zadania zleconego gminie przez administrację rządową.

Pierwotnie dom został utworzony dla 40 osób, a w 2000r. liczba miejsc została zwiększona do 60.

Wykres nr 11. Liczba osób korzystających ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy w Łęcznej, zamieszkałych w gminie Puchaczów:

Źródło: opracowano na podstawie danych z ŚDS Łęczna.

Tabela nr 22 . Liczba osób korzystających ze Środowiskowego Domu Samopomocy z gminy Puchaczów:

Rok	Ilość osób
2010	4
2011	9
2012	6
2013	7

Źródło: opracowanie własne ŚDS w Łęcznej.

5.4. Problemy opiekuńczo-wychowawcze

Rodzina jest podstawą komórką społeczną, która zaspokaja potrzeby społeczne, psychiczne i emocjonalne swoich członków. Jest ona pierwotnym oraz najważniejszym środowiskiem, w którym kształtują się postawy, zachowania i poglądy dziecka. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb. Rodzina jest podstawowym środowiskiem, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałuje ona bowiem w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć się szczęśliwe. W wielu rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie i są szczególnie groźne dla dziecka, jego rozwoju psychosomatycznego i wychowania, stają się dysfunkcyjne. W rodzinach pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych (np. bezrobocie, choroba, zdarzenia losowe). Są jednak i takie rodziny, w których źródło dysfunkcji tkwi w czynnikach wewnętrznych jej członków (np. uzależnienia, przestępczość, przemoc, zaniedbywanie obowiązków). Stanowią one zagrożenie dla współczesnej rodziny i mogą powodować ich rozpad oraz prowadzić do wykluczenia społecznego.

Tak więc, jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. W pracy tej bardzo istotne jest koordynowanie działań wszystkich instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny, ponieważ problemy te bardzo często wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji. Praca z rodziną powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych, oraz aktywnością własną

ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Bardzo ważne zatem jest, aby wszystkie podmioty i instytucje uczestniczyły w procesie wspierania rodziny.

Tabela nr 23. Liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2010-2013:

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	28	117	29	129	32	156	45	209

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Najwięcej rodzin objęto pomocą z powodu bezradności w roku 2013 – 45 rodzin (łącznie liczba osób w rodzinach to 209).

Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań udziela się pomocy finansowej, pokrywania kosztów dożywiania w szkołach i przedszkolu, pomocy rzeczowej w ramach różnorodnych akcji, np. „Akcja Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę”, pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, a od września 2012r. wsparcia w formie **asystenta rodziny**.

Gminny Program Wspierania Rodziny

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012 - 2014 jest realizacją obowiązku nałożonego na gminy ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa nakazuje samorządowi podejmowanie działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Program zatwierdzono uchwałą Rady Gminy Puchaczów w dniu 03 grudnia 2012r. Ponadto Rada Gminy w Puchaczowie wyznaczyła Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie jako podmiot właściwy do realizacji zadania z zakresu administracji publicznej dotyczącej wspierania rodzin.

Adresatami Programu są dzieci i rodziny zamieszkujące gminę Puchaczów, w szczególności przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej.

Koordynatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie.

Program jest realizowany we współpracy z gminą, instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które zajmują się sprawami rodziny, m.in.: Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Komenda Powiatowa Policji w Łęcznej, szkoły i przedszkole, świetlice profilaktyczno-wychowawcze, Stowarzyszenie Nasza Świetlica – „*Pomocna Dłoń*” w Bogdance, Gminny Ośrodek Zdrowia, Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Łęcznej, parafie, kuratorzy sądowi.

Celem głównym programu jest tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

Natomiast cel główny jest realizowany przez cele szczegółowe:

- wspieranie rodziny w wychowywaniu dziecka oraz w wypełnianiu funkcji opiekuńczej i wychowawczej,
- praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowych,
- zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinie,
- rodzina objęta szerszym i bardziej dostępnym wsparciem w środowisku życia.

Praca z rodziną – asystent rodziny

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- pracy z rodziną,
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy jej aktywnym współdziałaniu. W przypadku, gdy OPS poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy, i po analizie sytuacji może zawnioskować do kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Współpraca między rodziną a asystentem opiera się na wspólnym opracowaniu i realizacji planu pracy.

W zależności od indywidualnej sytuacji rodziny plan pracy dotyczy następujących obszarów:

- pomoc w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,

- pomoc w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi,
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie zatrudnił asystenta rodziny od dnia 12 września 2012r. Środki na zatrudnienie asystenta w latach 2012-2014 w znacznej części gmina Puchaczów otrzymała z dotacji wojewody w ramach „Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej - Asystent rodziny”.

Asystent rodziny zajmuje się niezależnie od pracowników socjalnych, wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci.

Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta ma służyć realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rolą asystenta nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Zaangażowanie asystenta skupia się m.in. na wspieraniu rodziny w pokonywaniu barier i trudności, pomocy w uzyskaniu poprawy sytuacji w różnych obszarach funkcjonowania społecznego, wdrożeniu prawidłowych postaw życiowych i rodzicielskich członków rodziny, odbudowaniu więzi i relacji rodzinnych. Asystent rodziny koncentruje się w swojej pracy na wzmocnieniu rodziny, pobudzaniu aktywności w dążeniu do poprawy jej sytuacji życiowej i właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przy wykorzystaniu zasobów własnych rodziny oraz wsparcia środowiska lokalnego.

Praca asystenta ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności dba on o rozwiązanie problemów o charakterze socjalnym, mieszkaniowym, materialnym, zdrowotnym czy prawnym. Następnie pomaga rozwiązywać problemy psychologiczne (emocjonalne, rodzinne), w razie potrzeby kierując do odpowiednich specjalistów.

Asystent prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem. Plan pracy z rodziną m.in. obejmuje: trening budżetowy, polegający na wyuczeniu umiejętności gospodarowania środkami finansowymi, w tym umiejętność planowania wydatków, trening

kompetencji wychowawczych, trening rozwoju osobistego, czyli motywowanie do rozwoju własnych umiejętności, prawidłowe odżywianie i leczenie.

Najważniejsze rezultaty pracy asystenta rodziny to stopniowe podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych u rodziców, co umożliwia umocnienie więzi w rodzinach i pozostanie dzieci w ich naturalnym środowisku, podniesienie motywacji do zmiany dotychczasowego życia, poszukiwania nowych rozwiązań, podejmowanie działań i aktywności w poszukiwaniu pracy. Działania mają wpływać na wzrost aktywności rodzin, dokonanie zmiany dotychczasowej sytuacji i przyzwyczajzeń.

Asystent rodziny współpracował łącznie w 2012r. z 12 rodzinami, w 2013r. z 13 rodzinami. W 2014 obejmował wsparciem łącznie 15 rodzin, a na dzień 31.12.2014r. – 14.

Analiza SWOT

Tabela nr 24. Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze wsparcia rodziny:

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca instytucji działających na rzecz rodziny; - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny; - dobre rozeznanie środowiska lokalnego – diagnoza; - podejmowanie działań zapobiegających umieszczeniu dzieci poza ich rodziną naturalną; - profesjonalna praca służb pomocy społecznej; - zatrudnienie asystenta rodziny pozwalające na efektywne budowanie mechanizmów współpracy z rodziną i dzieckiem w środowisku naturalnym; - dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania; - oferta wsparcia ze strony Stowarzyszenia „Nasza Świetlica – Pomocna Dłoń” w Bogdancie w obszarze wspierania rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (6 świetlic profilaktyczno-wychowawczych w obrębie gminy). 	<ul style="list-style-type: none"> - zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo - wychowawczych przez rodziców; - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych; - mała aktywność rodzin do samoorganizacji „grup wsparcia” lub „grup samopomocowych”.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości dot. korzyści z podjęcia przez rodziny współpracy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; - współfinansowanie przez rząd kosztów zatrudnienia asystenta rodziny; - wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. 	<ul style="list-style-type: none"> - osłabienie/zanik więzi, tradycji rodzinnych, „pęd życia”; - wzrost kosztów utrzymania rodzin w pieczy zastępczej (zobowiązania dla gminy); - zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo - wychowawczych przez rodziców; - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz tzw. zjawisko „dziedziczenia biedy”; - brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne; - długotrwały i trudno mierzalny proces przywracania rodzinie zdolności prawidłowego funkcjonowania; - brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych opiekuńczo i wychowawczo.

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian.

Wskaźnikami osiągnięcia zamierzonych celów szczegółowych będzie analiza następujących danych:

- ilość rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych objętych wsparciem asystenta;
- ilość dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej;
- ilość rodzin, które osiągnęły poprawę w funkcjonowaniu, w tym ilość rodzin, które zakończyły pozytywnie współpracę z asystentem.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny, gmina współfinansuje pobyt dziecka w pieczy zastępczej:

- w pierwszym roku pobytu dziecka - 10% wydatków na opiekę i wychowanie;
- w drugim roku pobytu dziecka - 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka;
- w trzecim roku pobytu dziecka - 50 % wydatków na opiekę i wychowanie.

W chwili obecnej miesięczny koszt utrzymania wychowanka w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Kijanach wynosi 3170 zł. W związku z powyższym, istotne jest, aby przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną, w dalszym ciągu była realizowana praca asystenta z rodziną zmierzająca do powrotu dziecka do rodziny.

Tabela nr 25. Podział kompetencji w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej:

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
<ul style="list-style-type: none"> • Praca z rodziną • Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka 	<ul style="list-style-type: none"> • Rodzinna piecza zastępcza • Instytucjonalna piecza zastępcza • Usamodzielnienia wychowanków 	<ul style="list-style-type: none"> • Adopcje • Regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne • Interwencyjne ośrodki preadopcyjne

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Działania w zakresie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej są podzielone pomiędzy wszystkie szczeble samorządu terytorialnego: gminę, powiat i samorząd wojewódzki. Ustawa zakłada, że wszystkie szczeble samorządu terytorialnego będą ze sobą współpracowały, koncentrując się zawsze wokół dziecka.

Ponadto duże znaczenie ma interdyscyplinarna kooperacja pomiędzy różnymi instytucjami tego samego szczebla samorządu terytorialnego (szkoła, policja, służba zdrowia, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, pracownicy socjalni, asystent rodziny), która jest warunkiem powodzenia działań na rzecz rodzin i dzieci w środowisku lokalnym.

W dalszym ciągu celem nadrzędnym w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej będzie wspieranie rodzin w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnienie opieki dzieciom z rodzin niewydolnych wychowawczo w formie wsparcia asystenta rodziny.

5.5. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody”.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2005r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny,

w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. Zaniechanie – to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi.

Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymagało niezwłocznego podjęcia działań, w związku z czym w myśl zapisów znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie Puchaczów w roku 2012 powołano Gminny Zespół Interdyscyplinarny oraz przyjęto Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2015.

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Puchaczów,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne są realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie gminy Puchaczów,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Rada Gminy Puchaczów w dniu 18.04.2012r. określiła w drodze uchwały „tryb i sposób powoływania i odwoływania członków gminnego zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania”.

Wójt gminy Puchaczów zarządzeniem nr 29/12 w dniu 4.06.2012r. powołał Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Puchaczowie, który liczy 14 osób. Składa się z przedstawicieli instytucji podmiotów takich jak: pomoc społeczna, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, służba zdrowia, oświata, policja, sąd.

W roku 2013 odbyły się 4 spotkania (1 x kwartał) Zespołu służące wymianie doświadczeń, opinii, podejmowaniu kluczowych decyzji.

W 2013r. Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Puchaczowie objął procedurą Niebieskiej Karty 18 rodzin. NK zostały sporządzone przez pracowników następujących instytucji:

- 16 – Komenda Powiatowa Policji w Łęcznej,
- 1 – Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie,
- 1 - Zespół Szkół w Puchaczowie.

Łącznie w 2013r. do Zespołu wpłynęły 23 NK (1 rodzina posiada łącznie 5 NK założonych w 2013r., 1 rodzina posiada łącznie 2 NK założone w 2013r.).

W 2013r. GZI zamknął 10 procedur NK (9 pochodziło z 2012r., 1 ze stycznia 2013r.). W 4 przypadkach zakończono procedurę z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. W 6 sytuacjach rozstrzygnięto o braku zasadności podejmowania działań, np. nie stwierdzono przemocy, osoba podejrzana przebywa w zakładzie karnym, zmiana miejsca zamieszkania). Łącznie zamkniętych NK od początku istnienia Zespołu, czyli od czerwca 2012r. – 11.

W 2013r. powołano 18 grup roboczych do rozwiązania indywidualnych spraw w rodzinach. W okresie styczeń – grudzień 2013r. odbyły się **62 posiedzenia grup roboczych**. W spotkaniach grup średnio uczestniczyło 5/6 przedstawicieli różnych instytucji i podmiotów, także spoza składu Zespołu. Ponadto w celu monitorowania podejmowanych

działań w ramach procedury NK odbywały się wizyty w środowisku podejmowane przez dzielnicowego, pracownika socjalnego lub wspólne.

Natomiast w spotkaniach GZI uczestniczyło średnio 10-11 osób.

Członkowie Zespołu w celu zwiększenia swoich kompetencji w zakresie przemocy w rodzinie brali udział w szkoleniu pt.: „Budowanie i wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez wsparcie zespołów interdyscyplinarnych w woj. lubelskim”. Ponadto uczestniczono w konferencji: „Razem przeciwko przemocy – drogą do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu Łęczyńskiego”.

W roku 2013 w szkołach podejmowano liczne zajęcia profilaktyczne oraz integracyjne dla dzieci i młodzieży w ramach edukacji w zakresie przemocy w rodzinie.

Ponadto odbywały się zajęcia edukacyjne dla osób dorosłych, np. ochrona prawna w sytuacji zaniedbań dziecka, przemocy domowej, zapoznanie rodziców z procedurą Niebieskiej Karty, projekcje filmów dot. problemów wychowawczych, indywidualne konsultacje.

Osoby zainteresowane mogły skorzystać z pomocy dzielnicowego Komendy Powiatowej Policji w Łęcznej podczas dyżurów 1 x w tygodniu w siedzibie Urzędu Gminy w Puchaczowie.

W ramach współpracy z lokalnymi mediami cyklicznie zamieszczano informacje w dwumiesięczniku „Więści z gminy” oraz na stronach internetowych UG i OPS, m.in. na temat działalności GZI.

Upowszechniano również ulotki informacyjne dot. GZI, Informatora: „Instytucje pierwszego kontaktu na poziomie lokalnym i regionalnym”, ulotki – Karta Praw Osoby Dotkniętej Przemocą, ulotki Ogólnopolskiego Pogotowia Ofiar Przemocy w Rodzinie „*Niebieska Linia*”.

5.6. Uzależnienia

5.6.1. Alkoholizm

Jedną z najważniejszych kwestii społecznych będącą powodem problemów osobistych i rodzinnych jest uzależnienie od alkoholu. W naszym kraju picie alkoholu jest nagminne, alkoholizm jest jedną z bardzo poważnych chorób społecznych, przybiera rozmiary katastrofalne. Picie napojów alkoholowych jest zwyczajem powszechnym i towarzyszy w mniejszym lub większym stopniu wszystkim – w uroczystych spotkaniach i okazjach.

Alkoholizm może prowadzić do utraty zdrowia i niekiedy życia. Rodzi problemy takie jak: przemoc, rozpad rodzin, przestępczość.

Alkoholizm to zjawisko, które dotyka również mieszkańców naszej gminy w różnym wieku, niezależnie od płci, wykształcenia. Nadużywanie alkoholu prowadzi do dezintegracji rodziny, jest przyczyną przemocy domowej, sprzyja powstawaniu nieformalnych grup społecznych stanowiących zagrożenie dla ładu i bezpieczeństwa publicznego.

Podstawą prawną działań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2012r., poz. 1356 z późn. zm.).

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę w tym procesie odgrywa **Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** w ramach przysługujących jej uprawnień. Podstawą prawną działania komisji jest art. 24, 25 i 26 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

Art. 24. *Osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, kieruje się na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.*

Art. 25. *Na badanie, o którym mowa w art. 24 kieruje gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych właściwa według miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy, na jej wniosek lub z własnej inicjatywy.*

Art. 26. *Osoby, o których mowa w art. 24, jeżeli uzależnione są od alkoholu, zobowiązać można do poddania się leczeniu w stacjonarnym lub niestacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego. O zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego orzeka sąd rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której postępowanie dotyczy w postępowaniu nieprocesowym. Sąd wszczyna postępowanie na wniosek gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratora. Do wniosku dołącza się zebraną dokumentację wraz z opinią biegłego, jeżeli badanie przez biegłego zostało przeprowadzone.*

Główne zadania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Puchaczowie to:

- podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- udzielanie osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu;
- współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i osobami fizycznymi w rozwiązywaniu problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.

W latach 2010-2013 Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Puchaczowie przyjęła 59 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 33 wnioski zostały złożone do sądu.

Ponadto przeprowadzono rozmowy motywująco - interwencyjne z 32 osobami, wspierająco – motywujące z 56 osobami, oraz porady i konsultacje z 28 osobami.

Tabela nr 26. Szacunkowa liczba osób uzależnionych i współuzależnionych na terenie gminy objęta wsparciem GKPiRPA w Puchaczowie w latach 2010-2013:

Rok	2010	2011	2012	2013
Liczba osób zgłoszonych do komisji	10	17	18	14
Liczba osób, które zgłosiły się na komisję	27	27	24	32
Liczba osób, które dobrowolnie poddały się leczeniu	5	5	15	6
Podjęcie terapii. Działania wspierające i motywujące	18	15	26	14

Źródło: opracowanie własne GKPiRPA w Puchaczowie.

Poza tym prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie Puchaczów reguluje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Puchaczów.

Cele programu to m.in.: zwiększenie dostępności do terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych, prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży, zmniejszenie rozmiarów szkód zdrowotnych i społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu i przemocą w rodzinie.

Cele programu są realizowane poprzez zadania ujęte w obszarach takich jak: profilaktyka, edukacja publiczna, pomoc psychospołeczna i prawna, terapia oraz interwencja.

Należy wspomnieć o funkcjonowaniu Punktu Konsultacyjnego przy GKPiRPA, w którym specjalistycznej pomocy udziela psycholog ds. spraw uzależnień.

Punkt Konsultacyjny jest miejscem pierwszego kontaktu, dostępnym dla osób potrzebujących pomocy. Ideą Punktu jest, aby klient, który korzysta ze wsparcia został

odpowiednio zmotywowany oraz właściwie pokierowany, i w konsekwencji trafił do instytucji świadczących specjalistyczną pomoc.

Podstawowe zadania Punktu Konsultacyjnego w Puchaczowie:

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnień, kierowanie do leczenia specjalistycznego;
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu uzależnienia (np. przez rozmowy podtrzymujące, itp.);
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosowanego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy i powiatu;
- współpraca z placówkami świadczącymi pomoc psychologiczną, psychiatryczną, terapeutyczną, socjalną i prawną.

Alkoholizm jest jedną z okoliczności, która zgodnie z ustawą o pomocy społecznej może kwalifikować do przyznania pomocy społecznej.

Tabela nr 27. Liczba udzielonych świadczeń z powodu alkoholizmu w latach 2010-2013:

Praca socjalna	2010	2011	2012	2013
alkoholizm	4	12	13	17

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Jak widać z powyższej tabeli najczęściej osób z problemem uzależnienia od alkoholu korzystało z pomocy Ośrodka w roku 2013 – 17 osób.

Ośrodek podejmuje liczne działania wobec osób nadużywających alkoholu. Praca socjalna ma głównie na celu zmotywowanie klienta do zmiany postawy i podjęcia leczenia odwykowego w formie psychoterapii. Praca jest także kierowana do osób współuzależnionych. W tym zakresie ośrodek współpracuje z Poradnią Terapii Uzależnień w Łęcznej, Łęczyńskim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii „Monar”, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalnym Centrum Trzeźwości „Maksymilian” w Łęcznej, oraz Punktem Konsultacyjnym w Puchaczowie.

Opierając się na ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmu pracownicy socjalni w roku 2013 przygotowali i złożyli 10 wniosków do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o podjęcie działań ustawowych.

5.6.2. Narkomania

Narkomania to patologiczne zjawisko społeczne, uzależnienie spowodowane krótszym lub dłuższym zażywaniem leków (głównie przeciwbólowych środków narkotycznych) albo innych środków uzależniających (narkotyki, leki uspokajające psychotropowe). Charakteryzuje się koniecznością przyjmowania środka odurzającego, tendencją do stałego zwiększania dawki oraz fizycznym i psychicznym uzależnieniem. Zaprzeszanie zażywania powoduje bardzo przykre doznania abstynencyjne, prowadzące w krańcowych przypadkach nawet do zejścia śmiertelnego.

Narkomania jest zwykle wynikiem wielokrotnego zażycia środka uzależniającego, jedynie wyjątkowo, np. przy zażyciu kokainy czy heroiny, rozwija się po jednorazowej dawce.

Skala problemowa na terenie gminy Puchaczów wynikająca z uzależnienia od narkotyków jest trudna do zdiagnozowania.

Działania w tym kierunku regulowane są ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012r., poz. 124 z późn zm.).

Problem narkomanii głównie dotyczy dzieci i młodzieży.

O problemie tym niechętnie informują pedagodzy czy rodzice osób nieletnich. Aby zmniejszyć problemy narkomanii prowadzone są w szkołach specjalne programy i kampanie społeczne dotyczące szkodliwości używek i środków psychoaktywnych.

Ponadto w gminie realizowany jest Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii Na Terenie Gminy Puchaczów.

Cele programu to m.in. opracowanie i doskonalenie metod rozwiązywania problemów narkomanii występujących w gminie, stwarzanie systemu działań profilaktycznych na rzecz wyeliminowania lub redukcji czynników prowadzących do uzależnień, promowanie postaw prospołecznych ważnych z punktu widzenia profilaktyki, tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji celów i zadań programu.

Gmina w tym zakresie ściśle współpracuje z Łęczyńskim Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii „MONAR”, Regionalnym Centrum Trzeźwości „Maksymilian” w Łęcznej, szkołami, Poradnią Terapii Uzależnień w Łęcznej oraz z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Puchaczowie.

Łęczyński Ośrodek Profilaktyki i Terapii „Monar” w roku 2014 realizował zadanie z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym pn.: „Zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz osób

zagrożonych uzależnieniem” na rzecz mieszkańców gminy Puchaczów, z którego łącznie skorzystało 38 osób:

- **Pomoc w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi:**

porady psychologiczne – 9, konsultacje – 11, interwencja kryzysowa – 11, poradnictwo – 9; porady psychiatryczne – 1; ogółem podjęto 41 działań dla 22 osób;

- **Pomoc w zakresie przeciwdziałania narkomanii:**

interwencja – 15, porady – 14, konsultacje – 5, poradnictwo psychologiczne – 4, CANDIS (indywidualny program terapeutyczny dla osób mających problem z powodu używania marihuany i haszyszu) – 11; ogółem podjęto 43 działania dla 16 osób.

5.7. Sytuacja osób starszych

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne.

Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem. Starość jako etap, stan w życiu człowieka ma charakter statyczny, starzenie się natomiast, traktowane jest jako proces rozwojowy i jest zjawiskiem dynamicznym. Postępujące zmiany społeczno – ekonomiczne, coraz szybszy postęp techniczno – informatyczny, wzrost stopy życiowej ludności, rozwój i osiągnięcia medycyny, przyczyniają się do wydłużenia życia ludzkiego. Konsekwencją tego jest szybszy wzrost liczby osób w podeszłym wieku, niż liczby osób nowo narodzonych.

Starzenie zależy od sposobu i warunków życia. Odmienne będzie przebiegało u mężczyzn i kobiet, inaczej na wsi i w mieście.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia w niej trzy zasadnicze etapy: od 60 – 75 r. ż. – wiek podeszły (tzw. wczesna starość), od 75 - 90 r. ż. – wiek starchy (tzw. późna starość), 90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Liczba osób starszych, emerytów, rencistów z roku na rok zwiększa się. Prognozy demograficzne wskazują, że w kolejnych latach procent osób w starszym wieku w całej populacji będzie systematycznie wzrastać. Według prognoz szacuje się, że w 2025r. liczba ludzi starszych może wzrosnąć nawet do dwóch miliardów

Za podstawowe cechy starości uważa się znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym i psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej, stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego

przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: samotność, przewlekłą chorobę, niepełnosprawność, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Jednak największym problemem społecznym ludzi starszych jest samotność.

Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli już mieszkają razem z dziećmi, to przede wszystkim ich świadczenia emerytalne stanowią źródło pewnego i stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych.

Ogólna analiza sytuacji ekonomicznej, w jakiej znajdują się polscy seniorzy, a wiąże się z tym temat emerytur, rent (zasad ich przyznawania, wielkości kwot) jest niekorzystna. Często, bowiem świadczenia te są jedynym źródłem dochodów, źródłem utrzymania osób starszych. W globalnym ujęciu należy stwierdzić, że 90% seniorów utrzymuje się wyłącznie ze świadczeń emerytalnych. Posiadanie własnych pieniędzy daje osobom starszym poczucie samodzielności. Wysokość emerytury ma szczególne znaczenie zarówno dla osób samotnych (pozbawionych naturalnego oparcia rodzinnego), jak dla osób żyjących z rodziną.

W odniesieniu do ludzi starych polityka społeczna powinna opierać się na rzetelnym monitorowaniu problemów i prognoz. A nade wszystko potrzebna jest zdolność do podejmowania wyzwań współczesności oraz konsekwencja w realizacji programów przez kolejno zmieniające się rządy.

W gminie Puchaczów nie działają organizacje ani podmioty, które zajmowałyby się integracją ludzi starszych. Część kobiet angażuje się w działalność Kół Gospodyń Wiejskich. Osoby, które starają się być aktywne korzystają ze wsparcia w Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Łęcznej, Katolickim Stowarzyszeniu Emerytów i Rencistów im. Jana Pawła II w Łęcznej, lub w sąsiedniej gminie Cyców.

W Łęcznej od roku 2012 funkcjonuje Lubelski Uniwersytet Trzeciego Wieku Filia w Łęcznej, który realizuje zadania edukacji i aktywizacji seniorów. Obecnie skupia 50 słuchaczy.

Ludzie starsi objęci systemem pomocy społecznej w Puchaczowie, korzystają z różnych form wsparcia, w tym m.in.: usług opiekuńczych, pomocy materialnej, skierowaniu do domu pomocy społecznej lub do zakładu opiekuńczo-leczniczego, środowiskowego domu samopomocy.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną, oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Wysokość odpłatności za usługi uzależniona jest od sytuacji finansowej osoby. Zasady ponoszenia odpłatności reguluje Uchwała Rady Gminy Puchaczów z dnia 12 kwietnia 2013r., w sprawie: *”szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat oraz trybu ich pobierania”*. Koszt 1 godziny usług opiekuńczych to 14 zł.

Usługi opiekuńcze świadczone w latach: 2010-2014:

- 2010 - 2 osoby,
- 2011 – 5 osób,
- 2012 – 7 osób,
- 2013 – 6 osób,
- 2014 – 6 osób.

Osób zainteresowanych usługami opiekuńczymi przybywa z każdym rokiem, co związane jest z brakiem możliwości zapewnienia im opieki ze strony osób najbliższych.

Pomoc materialna dla osób starszych przyznawana jest głównie w formie specjalnych zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup leków, opału, dojazdu do placówek służby zdrowia.

W latach 2010-2013 osoby starsze, niepełnosprawne, chore, niesamodzielne znajdujące się w trudnej sytuacji, mogły korzystać z pomocy w formie artykułów żywnościowych pozyskanych z Banku Żywności w Lubinie w ramach programu PEAD (Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej).

Praca socjalna wobec seniorów opiera się na rozmowach wspierająco-motywujących, pomocy podczas gromadzenia niezbędnej dokumentacji do zakładu opiekuńczo – leczniczego lub pielęgnacyjnego, zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych, likwidacji barier technicznych), informowaniu o przysługujących ulgach, placówkach świadczących opiekę długoterminową.

Ważnym elementem pracy wobec seniorów jest także kierowanie do domu pomocy społecznej. Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie

można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej, zlokalizowanego najbliżej miejsca zamieszkania. Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nich przebywających. Domy pomocy społecznej są przeznaczone są dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych, przewlekle psychicznie chorych, osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, osób niepełnosprawnych fizycznie oraz osób uzależnionych od alkoholu.

Decyzję o skierowaniu do domu i decyzję ustalającą odpłatność za pobyt podejmuje organ gminy właściwy dla kierowanej osoby.

Zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w dps są w kolejności: mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, małżonek, zstępni przed wstępnymi, gmina z której osoba została skierowana do dps, przy czym osoby i gmina nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

W 2012r. kierownik OPS w Puchaczowie skierował 1 osobę do Domu Pomocy Społecznej w Różance. Klient wymagał całodobowej opieki z powodu choroby i wieku, a przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania nie zabezpieczało jego potrzeb.

Kierowanie do domu pomocy społecznej jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Starość jest okresem trudnym, człowiek musi zostać do niej odpowiednio przygotowany. Znamienne rolę w tym procesie odgrywają Kluby Seniora, Uniwersytety Trzeciego Wieku, instytucje wspierające osoby starsze, rodzina, znajomi i cała społeczność.

Wzrasta liczba osób starszych. Analogiczną sytuację można zaobserwować również w naszej gminie. W związku z czym zwiększa się również zapotrzebowanie na usługi opieki instytucjonalnej, a także organizacje pozarządowe działające na rzecz ludzi starych.

Okres zimowy to szczególny czas, gdzie Ośrodek czuwa nad zabezpieczeniem osób niepełnosprawnych, starszych i samotnych w opał, ciepłą odzież, żywność lub w inne formy pomocy w zależności od potrzeb.

Aktywizacja i integracja w środowisku lokalnym osób starszych powinna być realizowana przez promowanie i wspieranie inicjatyw, chociażby Klubu Seniora.

5.8. Bezdomność

Bezdomność jako zjawisko społeczne istnieje od bardzo dawna. Jest definiowana jako „sytuacja osób, które z różnych przyczyn, czasowo lub trwale nie są w stanie zapewnić sobie schronienia spełniającego minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne”. Jednakże zjawisko bezdomności nie jest jednoznaczne tylko z brakiem dachu nad głową. Problem ten traktowany jest również jako przejaw wykluczenia społecznego. Bezdomnym można być z wyboru bądź z przymusu, gdzie osoby te doświadczają bezdomności w wyniku zdarzenia losowego, przyczyn osobistych lub złożonych konfliktów rodzinnych.

Zjawisko bezdomności w gminie Puchaczów nie jest problemem istotnym statystycznie. Za osobę bezdomną na podst. art. 6 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej, uważa się osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Aby zapobiegać pogłębianiu się bezdomności stosuje się różnego rodzaju działania i praktyki. Jedną z form pracy z osobami bezdomnymi jest Indywidualny Program Wychodzenia z Bezdomności realizowany przez ośrodki pomocy społecznej, noclegownie czy schroniska. Polega on na wspieraniu osób bezdomnych w przewycięzaniu ich problemów życiowych, a dokładniej rodzinnych i mieszkaniowych. Istotna jest tu również pomoc w znalezieniu zatrudnienia. Celem programu jest przywrócenie zdolności adaptacji w życiu społecznym, a także usamodzielnienie się i podjęcie zatrudnienia przez osoby bezdomne.

W roku 2010 na terenie gminy Puchaczów przebywała jedna osoba bezdomna. Jednak co roku pojawiają się osoby, które w okresie zimowym zagrożone są problemem bezdomności.

W sezonie zimowym 2012/2013 osoba przebywająca na terenie gminy (na stałe zameldowana w gminie Cyców) decyzją administracyjną otrzymała świadczenie w formie schronienia i posiłku w Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn im. Brata Alberta w Świdniku. Ponadto przyznano pomoc w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup odzieży zimowej. Wójt gminy Puchaczów przyznał prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Ze względu na ostatnie miejsce zameldowania OPS w Cycowie refundował koszty pobytu w Schronisku.

Osobom zagrożonym bezdomnością tutaj OPS udziela pomocy finansowej w formie zasiłków celowych na zakup żywności, opału, odzieży, kieruje do ośrodków leczenia

uzależnień, a także do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W okresie znacznego spadku temperatur pracownicy socjalni utrzymują stały kontakt z sołtysami i radnymi, podejmują działania zapobiegawcze w celu rozeznania potrzeb i ewentualnego udzielenia wsparcia, udzielają informacji na temat placówek świadczących pomoc osobom z problemem bezdomności, warunków przyjęcia. Ponadto OPS w Puchaczowie uczestniczy w Ogólnopolskim badaniu liczby osób bezdomnych.

Na terenie gminy nie funkcjonuje schronisko ani noclegownia dla osób bezdomnych. W ramach współpracy osoby bezdomne kierowane są do Schroniska w Świdniku, bądź w Puławach.

Ważnym elementem wsparcia osób bezdomnych jest praca socjalna, polegająca na aktywizowaniu ich do podejmowania działań w celu poprawy swojej sytuacji życiowej. Wsparcie bezdomnych ma na celu minimalizowanie bezpośredniego zagrożenia egzystencji tych osób.

Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim mieszkańcom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Ponadto ważnym elementem wpływającym na zjawisko bezdomności są warunki i zasoby mieszkaniowe. Warunki mieszkaniowe to czynnik decydujący o jakości życia mieszkańców. W zasobie mieszkaniowym gminy dominują domy jednorodzinne stanowiące własność prywatnych właścicieli. Nieliczną grupę stanowią 23 mieszkania gminne, oraz jedno mieszkanie socjalne.

Lokale socjalne służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych osób ubogich, nie posiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie orzeczenia sądowego. W dalszym ciągu zadaniem gminy w tym zakresie będzie podejmowanie działań w celu pozyskiwania lokali dla zabezpieczenia występujących potrzeb. W przyszłości planowana jest budowa budynku socjalnego dla mieszkańców gminy, którzy nie mają własnego mieszkania i posiadają niskie zasoby finansowe.

Rozdział 6. ANALIZA SWOT dla systemu pomocy społecznej w Gminie Puchaczów

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia w zakresie planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Wnioskowanie szans i zagrożeń, oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron. Innymi słowy szanse i zagrożenia stanowią pochodną wielu czynników. Są też obciążone pewnym subiektywnym podejściem do oceny, osób i grup środowiskowych.

Analiza SWOT jest bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych, oceniającą zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategii.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. W analizie odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Nazwa SWOT obejmuje:

- mocne strony (S) – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną, atuty gminy w zakresie sfery społecznej;
- słabe strony (W) - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną, problemy, to co trzeba poprawić;
- szanse (O) – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów;
- zagrożenia (T) – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów, przeszkody, których niekorzystny wpływ powinniśmy minimalizować.

Podsumowując analiza SWOT jest analizą strategiczną pozwalającą na wygenerowanie z otoczenia szans rozwoju, a także zagrożeń hamujących działania na rzecz społeczności lokalnej. Mocne strony mogą oznaczać, iż należy je nadal rozwijać i udoskonalać, słabe zaś eliminować lub zreorganizować.

Tabela nr 28. Analiza SWOT:

MOCNE STRONY - S	SŁABE STRONY - W
<ul style="list-style-type: none"> - różnorodność świadczeń oferowanych przez OPS w Puchaczowie; - dożywianie dzieci w placówkach oświatowych; - zapewnienie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi; - możliwość wspierania rodziny poprzez zatrudnienie asystenta rodziny; - prowadzenie różnorodnych działań socjalnych i zapobiegających dysfunkjom rodziny; - łatwy dostęp dzieci wiejskich do przedszkola i oddziałów przedszkolnych; - bardzo dobry stan infrastruktury oświatowej; - bardzo dobrze rozwinięte szkolnictwo na poziomie podstawowym; - funkcjonowanie szkolnictwa na poziomie gimnazjalnym; - sprawny dowóz dzieci do szkół; - funkcjonowanie Szkolnych Klubów Sportowych; - dobrze rozwinięta sieć boisk szkolnych (Orliki); - realizacja programów profilaktyczno wychowawczych w szkołach; - zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego (świetlice profilaktyczne i szkolne, Orliki, lodowisko); - wysoka liczba nauczycieli posiadających wykształcenie wyższe oraz specjalizacje przedmiotowe; - wykwalifikowana kadra pracowników działających na polu pomocy społecznej; - wystarczająca do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych w OPS; - stały dostęp pacjentów do lekarza rodzinnego i wybranej opieki specjalistycznej w Gminnym Ośrodku Zdrowia; - możliwość zapewnienia opieki wobec osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych w Zakładzie Opiekuńczo – Leczniczym w Puchaczowie; - zapewnienie środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych (GKPiRPA); - funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego; 	<ul style="list-style-type: none"> - bierna postawa świadczeniobiorców w rozwiązywaniu problemów życiowych, niechęć do zawierania kontraktów socjalnych; - niechęć do podnoszenia kwalifikacji przez osoby długotrwale bezrobotne; - znaczna liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku; - brak na terenie gminy szkolnictwa średniego; - występowanie wysokiego bezrobocia o charakterze długotrwałym oraz zjawiska „dziedziczenia bezrobocia”; - niechęć do podejmowania leczenia przez osoby uzależnione, współpracy w tym zakresie przez osoby współuzależnione; - niedostateczna baza zabezpieczająca potrzeby społeczne (brak placówek pomocy dla samotnych matek z dziećmi, brak miejsc dla ofiar przemocy, miejsc noclegowych dla osób bezdomnych, poradnictwa prawnego); - słabe włączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe; - niska aktywność mieszkańców do tworzenia grup wsparcia i grup samopomocowych; - niemalejąca liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej; - proces starzenia się ludności; - niski poziom życia społecznego osób starszych, brak Klubu Seniora, Uniwersytetu III Wieku, itp.; - ograniczona komunikacja publiczna; - niedostateczna realizacja profilaktyki zdrowotnej i słaba dostępność do specjalistycznych usług medycznych, np. psychiatra, neurolog, psycholog; - niewystarczająca profilaktyka w zakresie zdiagnozowanych problemów społecznych; - rosnąca liczba NK dokumentujących przemoc w rodzinie; - brak możliwości zdiagnozowania liczby osób niepełnosprawnych; - brak podmiotów ekonomii społecznej (np. KIS, CIS, spółdzielnia socjalna); - brak mieszkań socjalnych; - narastająca migracja w celach zarobkowych i rosnące „eurosieroctwo”; - dezintegracja rodzin związana z zagranicznymi wyjazdami zarobkowymi członka rodziny; - brak w gminie poradnictwa prawnego; - brak umiejętności pozyskiwania środków zewnętrznych przez pracowników OPS; - brak wolontariatu w pomocy społecznej;

<ul style="list-style-type: none"> - dyżury dzielnicowe 1x tygodniu w gminie; - możliwość uczestnictwa społeczności lokalnej w kulturze - Gminny Ośrodek Kultury; - dobrze zaopatrzona i ogólnie dostępna biblioteka gminna w Puchaczowie oraz jej filia w Ciechankach; - wspieranie przez samorząd gminny organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych; - aktywnie funkcjonujące Stowarzyszenie „Nasza Świetlica–Pomocna Dłoń” w Bogdance; - organizacja czasu wolnego dla dzieci, pomoc w nauce, zajęcia profilaktyczne i wychowawcze, dostępność do placówek wsparcia dziennego (6 świetlic); - edukacja ekologiczna w szkołach; - wolontariat w ZS w Puchaczowie; - istniejące zasoby instytucjonalne działające na rzecz bezpieczeństwa społecznego (w systemie pomocy socjalnej, edukacji, służby zdrowia); - marginalne zjawisko bezdomności w gminie; - dobra współpraca z instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej i na rzecz rodziny; - funkcjonowanie organizacji społecznych (KGW, OSP, SKS, ZHP); - realizacja programu osłonowego „Pomoc gminy Puchaczów w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (tzw. pula dyrektorska); - dbanie OPS o właściwą promocję (strona internetowa, dwumiesięcznik Wieści z Gminy Puchaczów). 	<ul style="list-style-type: none"> - duże dysproporcje w zamożności rodzin; - dziedziczenie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej oraz wyuczonej bezradności; - niewystarczająca likwidacja barier architektonicznych w placówkach samorządowych; - niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców.
<p>SZANSE - O</p>	<p>ZAGROŻENIA - T</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ciągle doskonalenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę pomocy społecznej (środki z EFS); - współpraca instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (GZI); - wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych i prac społecznie użytecznych; - współpraca z PUP w Łęcznej, realizacja przez gminę Programu Aktywizacja i Integracja; - oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form wypoczynku; - możliwość pozyskiwania środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020; - możliwość podniesienia kwalifikacji 	<ul style="list-style-type: none"> - marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem; - bezrobocie wśród osób młodych; - występowanie zagrożeń w funkcjonowaniu rodziny, tj. uzależnienia, przemoc w rodzinie, bezrobocie, bezradność; - niewydolność wychowawcza rodzin; - trudna sytuacja finansowa znacznej części rodzin; - duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej; - niestabilna sytuacja gospodarstwa; - brak mieszkań socjalnych; - bezradność i postawa bierności w rozwiązywaniu problemów życiowych, zmiany swojej sytuacji życiowej; - zmiany polityczne; - brak programów przeciwdziałania długotrwałemu bezrobociu;

<p>zawodowych i umiejętności beneficjentów pomocy społecznej poprzez udział w projektach w ramach środków z Unii Europejskiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie inicjatyw lokalnych; - oddzielenie pomocy finansowej od pracy socjalnej w systemie pomocy społecznej; - współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami; - racjonalne rozdzielanie środków publicznych; - dostęp mieszkańców gminy do Internetu; - wysoki poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną; - wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy; - wzrost społecznej akceptacji; - prawidłowy przebieg informacji pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym w dziedzinie pomocy społecznej; - powstanie kompleksu sportowego z basenem; - udostępnienie obiektów sportowo – rekreacyjnych dla mieszkańców; - wydawanie w formie papierowej informatora o gminie; - Lubelski Węgiel „Bogdanka” SA w Bogdancie – rynek pracy i źródło środków finansowych dla gminy; - rosnąca świadomość społeczna przejawiająca się w artykułowaniu potrzeb; - realizacja Karty Dużej Rodziny; - realizacja programu zdrowotnego finansowanego przez gminę; - perspektywa budowy bloku socjalnego; - realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (wdrażany przez MPiPS, Ministerstwo Finansów, Agencję Rynku Rolnego); - zawarcie Porozumienie o współpracy partnerskiej na rzecz ochrony zdrowia psychicznego w powiecie Łęczyńskim; - współpraca międzygminna i powiatowa w zakresie pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczone możliwości rynku pracy dla osób niepełnosprawnych; - wzrost zapotrzebowania na miejsca w placówkach opieki stacjonarnej; - istnienie zjawiska zatrudnienia w tzw. „szarej strefie”; - rosnące koszty edukacji; - pogłębianie się zjawiska „dziedziczenia biedy” i wyuczonej bezradności; - wzrost zadań statutowych w Ośrodku Pomocy Społecznej, wzrost nakładów finansowych.
---	--

Źródło: opracowanie własne OPS w Puchaczowie.

Rozdział 7. Cel główny, cele strategiczne i szczegółowe, kierunki działań i efekty

Strategia, to sposób osiągania wyznaczonych celów przez sterowanie długofalowym rozwojem określonego układu – w tym przypadku gminy Puchaczów.

Strategia jest synonimem takich określeń jak: sposób, kierunek działania, droga postępowania. Powinna odpowiadać na pytanie: co musimy zrobić i dlaczego, aby lepiej rozwijać się i funkcjonować w przyszłości? Do podstawowych elementów strategii należy: rozpoznanie i ocena stanu istniejącego, wybór podstawowych problemów, cel strategiczny, cele szczegółowe, zadania związane z realizacją działań zmierzających do osiągnięcia celów, przewidywane efekty działań.

Opracowana strategia będzie podstawą do podejmowania bieżących i długookresowych decyzji wpływających na pożądane kierunki rozwoju, stymulacji zmian organizacyjnych i strukturalnych, kształtowania budżetu, ukierunkowania programów społecznych oraz mobilizacji społeczeństwa wokół najważniejszych problemów rozwoju naszej gminy.

Materiałem wyjściowym do opracowania strategii były dane zgromadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Puchaczowie. Uzyskane informacje stanowiły podstawę do sporządzenia analizy SWOT, czyli bilansu mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań zewnętrznych. W oparciu o powyższe materiały sformułowano cel strategiczny i cele operacyjne oraz zadania gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Realizacja strategii przewiduje współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, a także instytucji działających w zakresie polityki społecznej, takich jak: edukacja, służba zdrowia, sądownictwo.

Cel główny

Stworzenie warunków do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Cele strategiczne:

1. Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych.
2. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych.

3. Budowanie systemu wsparcia dla rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
4. Budowanie lokalnego systemu na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przeciwdziałania uzależnieniom.
5. Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel strategiczny 1

Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych

Cele szczegółowe i kierunki działań	Odpowiedzialni za realizację celów	Partnerzy	Termin
<p>Rozwijanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób starszych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie rozwoju wolontariatu na rzecz pomocy osobom starszym; - tworzenie warunków do funkcjonowania Klubu Seniora i grup wsparcia; - współpraca z instytucjami, organizacjami, kościołem w zakresie pomocy osobom starszym. <p>Podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia osób starszych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozszerzenie oferty usług opiekuńczych i realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób starszych i chorych; - w miarę potrzeby kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domu pomocy społecznej lub zakładu opiekuńczo-leczniczego; - rozwój pracy socjalnej z seniorami; - wsparcie materialne, rzeczowe dla osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej; - realizacja programu osłonowego w zakresie dożywiania pt.: „Pomoc gminy Puchaczów w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020; - utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych; - umożliwienie seniorom uczestnictwa w imprezach, spotkaniach okolicznościowych, integracyjnych. <p>Przewidywane efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i komfortu psychicznego osobom starszym; - włączenie seniorów do życia w środowisku lokalnym; - zapewnienie niezbędnej opieki i pomocy osobom starszym i chorym. 	<p>samorząd gminny, OPS</p>	<p>organizacje pozarządowe, kościoły, młodzież szkolna, Klub Wolontariatu w ZS, instytucje kultury, GOZ, ZOL, pielęgniarstwa opieka długoterminowa</p>	<p>2015-2020</p>

Cel strategiczny 2

Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych

Cele szczegółowe i kierunki działań	Odpowiedzialni za realizację celów	Partnerzy	Termin
<p>Stwarzanie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełnienie ról społecznych i integrację ze środowiskiem lokalnym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i realizacja gminnego programu działania na rzecz osób niepełnosprawnych; - realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania; - współpraca z ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (ŚDS w Łęcznej i Milejowie); - zawarcie porozumienia na rzecz ochrony zdrowia psychicznego w powiecie Łęczyńskim; - wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych; - współpraca z Powiatową Radą ds. Osób Niepełnosprawnych; - współpraca z PCPR oraz Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łęcznej; - przygotowanie i upowszechnienie informacji o uprawnieniach, dostępnych formach pomocy adresowanych do środowiska osób niepełnosprawnych (informatory, ulotki, strona internetowa); - włączanie osób niepełnosprawnych do udziału w imprezach okolicznościowych, spotkaniach integracyjnych, itp. <p>Przewidywane efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie osobom niepełnosprawnym godnych warunków życia i zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb; - poprawa sytuacji materialnej osób niepełnosprawnych; - integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym; - zwiększenie wiedzy osób niepełnosprawnych na temat przysługujących im ulg i uprawnień; - zmiana świadomości mieszkańców gminy na temat postrzegania i stereotypów dot. osób z zaburzeniami psychicznymi. 	<p>samorząd gminny, OPS</p>	<p>organizacje pozarządowe, kościoły, placówki oświatowe, Klub Wolontariatu w ZS, instytucje kultury, GOZ, ZOL, WTZ, ŚDS, PCPR, PZON, Łęczyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych, Powiatowa Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Łęcznej, poradnia psychiatryczna</p>	<p>2015-2020</p>

Cel strategiczny 3

Budowanie skoordynowanego systemu wsparcia dla rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży

Cele szczegółowe i kierunki działań	Odpowiedzialni za realizację celów	Partnerzy	Termin
<p>Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania;</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie i wdrażanie 3-letnich programów wspierania 	<p>samorząd gminny, OPS, szkoły,</p>	<p>Sąd, kuratorzy zawodowi i społeczni,</p>	<p>2015-2020</p>

<p>rodziny;</p> <ul style="list-style-type: none"> - współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży; - systematyczna i wszechstronna praca socjalna z rodziną, wykorzystywanie różnorodnych metod i technik pracy socjalnej; - prowadzenie poradnictwa rodzinnego dla rodzin wymagających pomocy i wsparcia w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej; - współpraca ramach poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego) z PCPR w Łęcznej, Punktem Konsultacyjnym, GZI, „Monarem”; - wspieranie rodzin wykazujących trudności opiekuńczo-wychowawcze poprzez przydzielenie rodzinie asystenta; - tworzenie warunków do funkcjonowania rodzin wspierających na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; - realizacja i promowanie Karty Dużej Rodziny; - udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej; - współpraca z placówkami wsparcia dziennego (świećlicami); - współpraca z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; - współpraca z sądem i kuratorami w zakresie wspierania rodziny zagrożonej pozbawieniem lub ograniczeniem władzy rodzicielskiej, - współpraca z Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą w Kijanach i PCPR w Łęcznej – organizatorem pieczy zastępczej w sytuacji, gdy dziecko zostanie skierowane do instytucjonalnej pieczy zastępczej; - współpraca w zakresie organizowania wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin ubogich; - realizacja programu osłonowego w zakresie dożywiania pt.: „Pomoc gminy Puchaczów w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020; - inicjowanie i włączanie się w różnego rodzaju akcje i przedsięwzięcia typu: „Akcja Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę”, turnieje charytatywne, „Szlachetna Paczka”, itp.; - natychmiastowe reagowanie w sytuacji wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia lub życia dziecka, współpraca z policją. <p>Przewidywane efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umożliwienie rodzinom przezwycięzenie trudności w sferze opiekuńczej i wychowawczej; - wyposażenie rodzin w narzędzia i zasoby ułatwiające samodzielne funkcjonowanie oraz przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych; - zwiększenie aktywności życiowej rodzin; - poprawa sytuacji materialnej rodzin korzystających z pomocy społecznej. 	<p>świećlice profilaktyczno-wychowawcze, Stowarzyszenie „Nasza Świećlica-Pomocna Dłoń”, PCPR – organizator pieczy zastępczej</p>	<p>organizacje pozarządowe, kościoły, Klub Wolontariatu, GOZ, GZI, „Monar”, POW w Kijanach</p>	
--	--	--	--

Cel strategiczny 4

Budowanie lokalnego systemu na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przeciwdziałania uzależnieniom

Cele szczegółowe i kierunki działań	Odpowiedzialni za realizację celów	Partnerzy	Termin
<p>Udzielanie kompleksowej pomocy rodzinom doświadczającym przemocy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Puchaczów; - diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie; - rozwój i wspieranie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego; - zwiększenie kompetencji i podniesienie poziomu wiedzy służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - realizacja procedury „Niebieskiej Karty” zgodnie z ustawą i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; - zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc; - zwiększenie pomocy i ochrony osób doświadczających przemocy; - współpraca z instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj. GKPiRPA, „Monar”, policja, sąd, kuratorzy społeczni i zawodowi (Wydział Karny, Rodzinny i Nieletnich), prokuratura, inne; - podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, sposobów radzenia sobie z problemem; - upowszechnianie materiałów informacyjnych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przemocy. <p>Profilaktyka w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; - prowadzenie i rozwój działalności Punktu Konsultacyjnego; - zainicjowanie grupy wsparcia dla osób współuzależnionych; - współpraca z jednostkami i organizacjami w zakresie udzielania pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym z terenu gminy i powiatu; - wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych; - przygotowanie i realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień; - współpraca ze świetlicami profilaktyczno-wychowawczymi w zakresie zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym; 	<p>samorząd gminny, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny</p>	<p>organizacje pozarządowe, świetlice profilaktyczno-wychowawcze, Łęczyński Ośrodek Profilaktyki i Terapii „Monar”, Regionalne Centrum Trzeźwości „Maksymilian”, poradnie terapii uzależnień, sąd i kuratorzy sądowi, Komenda Powiatowa Policji, służba zdrowia, PCPR, szkoły</p>	<p>2015-2020</p>

<p>- współpraca z PCPR w Łęcznej w zakresie organizacji wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym;</p> <p>- systematyczne doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym i jego rodziną;</p> <p>- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.</p> <p>Profilaktyka w zakresie rozwiązywania problemów wynikających z używania narkotyków, środków psychoaktywnych:</p> <p>- wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii;</p> <p>- realizacja programów profilaktycznych nt. szkodliwości stosowania narkotyków i innych środków psychoaktywnych;</p> <p>- prowadzenie i rozwój działalności Punktu Konsultacyjnego;</p> <p>- współpraca z placówkami w zakresie udzielania pomocy osobom z problemem narkotykowym z terenu powiatu, tj. PCPR, „MONAR”.</p> <p>Przewidywane efekty:</p> <p>- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;</p> <p>- podniesienie świadomości wśród dzieci, młodzież i dorosłych na temat zjawiska przemocy w rodzinie i uzależnień, oraz sposobów radzenia sobie z problemami;</p> <p>- zwiększenie skuteczności i efektywności działań wobec osób uzależnionych, doświadczających i stosujących przemoc;</p> <p>- ograniczenie konfliktów i problemów spowodowanych nadużywaniem alkoholu, stosowaniem zachowań przemocowych;</p> <p>- podniesienie kompetencji służb i instytucji działających w zakresie przemocy w rodzinie.</p>			
---	--	--	--

Cel strategiczny 5

Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele szczegółowe i kierunki działań	Odpowiedzialni za realizację celów	Partnerzy	Termin
<p>Podejmowanie i rozwijanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej i warunków życia osób i rodzin żyjących w ubóstwie:</p> <p>- udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej;</p> <p>- tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom najuboższym;</p>	<p>samorząd gminny, OPS, PUP w Łęcznej, Stowarzyszenie „Nasza Świetlica-</p>	<p>szkoły, przedszkole, Klub Wolontariatu</p>	<p>2015-2020</p>

<p>- realizacja programu osłonowego w zakresie dożywiania pt.: „Pomoc gminy Puchaczów w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020;</p> <p>- realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (wdrażany przez MPiPS, Ministerstwo Finansów, Agencję Rynku Rolnego);</p> <p>- aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania działań samopomocowych na rzecz pomocy osobom potrzebującym;</p> <p>- uczestnictwo w akcjach i przedsięwzięciach na rzecz rodzin i dzieci ubogich;</p> <p>- systematyczne diagnozowanie i analiza rzeczywistych potrzeb osób korzystających z pomocy społecznej oraz problemów społecznych;</p> <p>- rozwój pracy socjalnej, kontraktu socjalnego z rodzinami i osobami znajdującymi się w trudnej sytuacji finansowej;</p> <p>- stałe monitorowanie osób zagrożonych problemem bezdomności;</p> <p>- wspieranie działań zmierzających do powstania gminnego budynku socjalnego;</p> <p>- przyznawanie prawa do korzystania ze świadczeń zdrowotnych osobom, które utraciły ubezpieczenie zdrowotne.</p> <p>Aktywizacja i integracja osób bezrobotnych:</p> <p>- udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom i rodzinom dotkniętym problemem bezrobocia;</p> <p>- poradnictwo, praca socjalna z osobą bezrobotną i jego rodziną, zwłaszcza za pomocą kontraktu socjalnego;</p> <p>- organizacja prac społecznie użytecznych na terenie gminy;</p> <p>- stała wymiana informacji z PUP o osobach korzystających z pomocy społecznej, będącymi osobami bezrobotnymi (konsultacje, rozmowy, system informatyczny SEPI);</p> <p>- realizacja Programu Aktywizacja i Integracja;</p> <p>- wspieranie zatrudnienia osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w formie prac interwencyjnych i robót publicznych;</p> <p>- pozyskiwanie środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej w ramach Nowej perspektywy finansowej 2014-2020, zwłaszcza na realizację programu PAI.</p> <p>Przewidywane efekty:</p> <p>- łagodzenie skutków bezrobocia;</p> <p>- uaktywnianie społeczno-zawodowe osób bezrobotnych, klientów pomocy społecznej;</p> <p>- zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych;</p> <p>- zwiększenie skuteczności i efektywności działań podejmowanych przez OPS wobec osób żyjących w ubóstwie;</p> <p>- poprawa sytuacji rodzin i osób żyjących w ubóstwie.</p>	<p>Pomocna Dłoń” w Bogdance</p>		
--	---------------------------------	--	--

Przedstawiona Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych obejmuje teren gminy Puchaczów. Realizacja zadań odbywać się będzie w ciągu najbliższych 5 lat, a ich powodzenie zależy od ścisłej współpracy instytucji, organizacji i podmiotów, sytuacji w gminie oraz środków finansowych, które zostaną przeznaczone na ich urzeczywistnienie.

Skuteczność realizacji zadań gwarantują określone warunki, a mianowicie :

- konsekwentne wdrażanie w życie zaplanowanych zadań;
- działania na rzecz pozyskania dodatkowych środków z innych źródeł niż budżet samorządu;
- uświadomienie społeczności lokalnej znaczenia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć;
- upowszechnianie celów i zadań wśród mieszkańców gminy.

Rozdział 8. Finansowanie Strategii

Źródłami finansowania planowanych działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Puchaczów na lata 2014-2020 będą:

- środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych w obszarze pomocy społecznej,
- środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową,
- środki pochodzące z dotacji celowych z budżetu państwa,
- środki pochodzące z funduszy unijnych,
- środki własne organizacji pozarządowych.

Rozdział 9. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji Strategii

Z planowaniem strategicznym związany jest nierozzerwalnie system pomiaru efektów w formie wskaźników obrazujących miarę postępu i skuteczności wdrażania celów zawartych w strategii. W odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych wskaźnikami tymi będą:

• liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej
• liczba osób korzystających ze świadczeń pielęgnacyjnych na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych
• liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych z gminy Puchaczów
• liczba szkoleń/warsztatów dla kadry pomocy społecznej
• liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
• liczba szkoleń/warsztatów dla członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego
• liczba szkoleń/warsztatów dla członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
• liczba programów i projektów przyjętych do realizacji
• liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć w świetlicach profilaktyczno-wychowawczych
• liczba przeprowadzanych akcji i inicjatyw w obszarze pomocy społecznej, przemocy w rodzinie, uzależnień
• liczba mieszkańców gminy Puchaczów korzystających ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy w Łęcznej
• liczba mieszkańców gminy Puchaczów uczestniczących w Warsztatach Terapii Zajęciowej w Janowicy
• liczba „Niebieskich Kart”
• liczba powołanych grup roboczych w ramach procedury NK
• liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu Konsultacyjnego
• liczba osób uczestniczących w posiedzeniach Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwijania Problemów Alkoholowych
• liczba wniosków o podjęcie leczenia odwykowego złożonych do Sądu Rejonowego
• kwota wydatków na pomoc społeczną
• liczba imprez sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych
• liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych

• liczba wydawnictw i folderów dotyczących gminy
• liczba osób korzystających z programów zdrowotnych, akcji np. „Biała niedziela”
• liczba dzieci w szkołach i przedszkolach
• liczba wolontariuszy
• liczba wydanych Kart Dużej Rodziny
• liczba projektów, przedsięwzięć zorganizowanych w szkołach i przedszkolu
• liczba utworzonych grup wsparcia i grup samopomocowych
• liczba osób uczestniczących w spotkaniach grup wsparcia i samopomocowych
• rodzaj zajęć i szkoleń w ramach Programu Aktywizacja i Integracja
• liczb osób bezrobotnych uczestniczących w PAI
• liczba osób bezrobotnych korzystających z prac społecznie użytecznych
• liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych
• liczba osób i rodzin korzystających z Programu „Pomoc Żywnościowa”
• liczba ludności

Informacje do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z następujących źródeł:

- dane statystyczne GUS,
- Urząd Gminy w Puchaczowie,
- jednostki organizacyjne gminy,
- Komenda Powiatowa Policji w Łęcznej,
- PCPR Łęczna,
- PUP Łęczna,
- ŚDS Łęczna,
- WTZ Janowica,
- sprawozdania MPiPS,
- sprawozdania z realizacji gminnych programów.

Jednym z elementów wdrażania strategii jest jej aktualizacja do zmieniających się realiów życia społeczno-gospodarczego. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych celów i kierunków działań, pozwoli też na weryfikację i dokonywanie zmian, bądź aktualizację dokumentu w przypadku istotnych zmian społecznych lub prawnych.

Podsumowanie

Organizacja systemu pomocy społecznej w gminie Puchaczów jest dostosowana do potrzeb społecznych. Cele strategiczne i kierunki działań opracowano na podstawie analizy systemu pomocy społecznej, edukacji, kultury, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, przemocy w rodzinie i sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Puchaczów na lata 2015-2020 nakreśla długofalowe działania zmierzające do osiągnięcia celu głównego, którym jest ***umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.***

Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań związane z ich realizacją.

Strategia zakłada rozszerzanie i pogłębianie form pracy socjalnej, interdyscyplinarną współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na polu pomocy społecznej i innymi.

W myśl ustawy o pomocy społecznej działania podejmowane przez ośrodek pomocy społecznej powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się rodzin i osób objętych pomocą, oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Zaspokajanie wszystkich potrzeb klientów pomocy społecznej może skutkować stanem wyuczonej bezradności, postawą roszczeniową oraz pozbawić ich motywacji do aktywności i podejmowania wysiłku w przezwyciężaniu trudności życiowych.

Strategia jest dokumentem otwartym, jako element żywy będzie podlegać okresowym weryfikacjom i zmianom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczną, ekonomiczną, potrzebami gminy i wymogami prawa. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Zapisy zawarte w strategii realizowane będą zgodnie z zaplanowanymi działaniami i w zależności od posiadanych środków finansowych.

Koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Puchaczów na lata 2014-2020 jest Ośrodek Pomocy Społecznej Puchaczowie.

Wykaz tabel i wykresów:

<i>Tabela nr 1. Liczba mieszkańców w gminie Puchaczów</i>	14
<i>Tabela nr 2. Liczba urodzeń i zgonów w gminie Puchaczów</i>	15
<i>Tabela nr 3. Liczba uczniów na terenie gminy</i>	18
<i>Tabela nr 4. Liczba dzieci w przedszkolach (ogółem wszystkie grupy wiekowe)</i>	18
<i>Tabela nr 5. Liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych</i>	18
<i>Tabela nr 6. Liczba czytelników zarejestrowanych w bibliotece</i>	25
<i>Tabela nr 7. Powody korzystania z pomocy w latach 2010-2013.....</i>	39
<i>Tabela nr 8. Dane o osobach korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2013.....</i>	41
<i>Tabela nr 9. Liczba wybranych świadczeń przyznanych z pomocy społecznej w latach 2010-2013.....</i>	41
<i>Tabela nr 10. Liczba świadczeń w formie pracy socjalnej</i>	42
<i>Tabela nr 11. Pomoc udzielana z powodu ubóstwa w latach 2010-2013</i>	47
<i>Tabela nr 12. Podstawowe dane o osobach bezrobotnych w gminie Puchaczów.....</i>	49
<i>Tabela nr 13. Struktura zarejestrowania bezrobotnych w PUP w Łącznej w 2013r.</i>	49
<i>Tabela nr 14. Pomoc udzielana z powodu bezrobocia w latach 2010-2013</i>	55
<i>Tabela nr 15. Liczba mieszkańców Gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania – likwidacja barier technicznych, architektonicznych i komunikacyjnych.....</i>	58
<i>Tabela nr 16. Liczba mieszkańców Gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania – uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych.....</i>	58
<i>Tabela nr 17. Liczba mieszkańców gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych</i>	59
<i>Tabela nr 18. Liczba mieszkańców gminy Puchaczów korzystających z dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego</i>	59
<i>Tabela nr 19. Liczba mieszkańców Gminy Puchaczów uczestniczących w projekcie „Lepsze jutro zwiększeniem szans na samodzielność”</i>	59
<i>Tabela nr 20. Liczba świadczeń w formie zasiłków stałych w latach 2010-2013.....</i>	61
<i>Tabela nr 21. Pomoc udzielana z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2010-2013.....</i>	63
<i>Tabela nr 22 . Liczba osób korzystających ze Środowiskowego Domu Samopomocy z gminy Puchaczów.....</i>	66
<i>Tabela nr 23. Liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2010-2013.....</i>	67
<i>Tabela nr 24. Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze wsparcia rodziny ..</i>	70
<i>Tabela nr 25. Podział kompetencji w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej</i>	72
<i>Tabela nr 26. Szacunkowa liczba osób uzależnionych i współuzależnionych na terenie gminy objęta wsparciem GKP i RPA w Puchaczowie w latach 2010-2013</i>	77
<i>Tabela nr 27. Liczba udzielonych świadczeń z powodu alkoholizmu w latach 2010-2013</i>	78
<i>Tabela nr 28. Analiza SWOT</i>	87

Wykres nr 1. Liczba czytelników w GBP w Puchaczowie.....	25
Wykres nr 2. Liczba czytelników w Filii w Ciechankach.....	25
Wykres nr 3. Ilość osób bezrobotnych w gminie Puchaczów w latach 2010-2013.....	50
Wykres nr 4. Ilość bezrobotnych kobiet w gminie Puchaczów w latach 2010-2013.....	50
Wykres nr 5. Ilość bezrobotnych mężczyzn w gminie Puchaczów w latach 2010-2013.....	51
Wykres nr 6. Struktura zarejestrowania osób bezrobotnych z gminy Puchaczów w latach 2010-2013.....	51
Wykres nr 7. Wiek osób bezrobotnych z gminy Puchaczów w latach 2010-2013.....	52
Wykres nr 8. Ilość osób bezrobotnych z gminy Puchaczów uprawnionych do zasiłku w 2010-2013	53
Wykres nr 9. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia OPS w Puchaczowie w latach 2010-2013.....	61
Wykres nr 10. Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych.....	62
Wykres nr 11. Liczba osób korzystających ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy w Łącznej, zamieszkałych w gminie Puchaczów.....	65